

LUNDS UNIVERSITET
Ekonomihögskolan

Kandidatuppsats FEKK01
HT 2010

Kreditrisk

En redogörelse för kreditriskens utveckling i SEB och Swedbank mellan
2005-2009

Erik Johansson
Filip Palmquist
Gustav Hoffer

Handledare
Mats Persson

Sammanfattning

Examensarbetets titel: Kreditrisk. En redogörelse för kreditriskens utveckling i SEB och Swedbank mellan 2005-2009.

Seminariedatum: 2011-01-14

Ämne/kurs: FEKK01, Examensarbete kandidatnivå, 15 poäng

Författare: Erik Johansson, Gustav Hoffer, Filip Palmquist

Handledare: Mats Persson

Nyckelord: Kreditrisk, utlåning, Basel II, finanskrisen, Baltikum

Syfte: Syftet är att undersöka SEB:s och Swedbanks mellan 2005-2009 och belysa huruvida lagstiftning och finanskrisen påverkat deras kreditrisk.

Metod: Vi kommer använda oss av den kvantitativa metoden med vissa element av den kvalitativa metoden. Vidare används en deduktiv ansats.

Teoretiska perspektiv: Moral Hazard, kapitalbuffertsteorin

Empiri: Empirin bygger på insamlat material från SEB och Swedbanks årsredovisningar. Dessa behandlas var för sig och utgör tillsammans med omvärldsfaktorer den empiriska grunden.

Slutsats: Kreditrisken i SEB och Swedbank har inte påverkats nämnvärt av förändrad lagstiftning kring kapitaltäckning. Konjunkturen och kreditrisken har, med få undantag, haft en positiv korrelering. Kreditrisken har emellertid visat viss eftersläpning mot konjunkturen.

Abstract

- Title:** Credit risk. An evaluation of SEB and Swedbank between 2005-2009.
- Seminar date:** 2011-01-14
- Course:** FEKK01, Degree Project Undergraduate level, Business Administration, Undergraduate level, 15 ECTS
- Authors:** Erik Johansson, Gustav Hoffer and Filip Palmquist
- Advisor:** Mats Persson
- Key words:** Credit Risk, Lending, Basel II, financial crisis, Baltics
- Purpose:** The purpose is to examine and evaluate SEB and Swedbanks credit risk during 2005 through 2009. This timetable is chosen due to changes in the legislation concerning capital buffer as well as the latest financial crisis.
- Methodology:** We will use a qualitative research strategy with elements of quantitative methods when we evaluate SEB and Swedbanks credit risk.
- Theoretical perspectives:** Moral Hazard, capital buffer theory
- Empirical foundation:** The empirical facts are collected through SEB and Swedbanks different annual reports. Together with several external factors they make out our empirical foundation.
- Conclusions:** The credit risk in SEB and Swedbank has not been significantly affected by changes in legislation regarding capital adequacy. The economy and credit risk, with few exceptions, had a positive correlation. Credit risk has shown a lag to economic activity.

Innehållsförteckning

Kapitel 1- Inledning.....	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Problemdiskussion	3
1.3 Problemformulering	3
1.4 Syfte	4
1.5 Avgränsningar	4
1.6 Målgrupp	5
Kapitel 2-Metod	6
2.1 Teoriansats.....	6
2.2 Forskningsstrategi.....	6
2.3 Datainsamling	6
2.4 Val av företag	7
2.4.1 SEB	7
2.4.2 Swedbank	7
2.5 Källkritik	8
Kap 3-Kreditrisk och Baselreglerna	9
3.1 Kreditrisk.....	9
3.2 Kapitaltäckningskrav under baselbestämmelserna	9
3.3 Vad innebär Baselreglerna?.....	10
3.4 Intern kapitalutvärdering (Internal Capital Adequacy Assessment Process)	11
3.5 Hur översätts risk till kapitalbehov?	12
Kap 4-Teori.....	13
Kap 5-Empiri.....	15
5.1 SEB	15
5.1.1 Kapitaltäckning och riskvägda tillgångar.....	15
5.1.2 In- och utlåning allmänheten	17

5.1.3 Utlåning till kreditinstitut	18
5.1.4 Utlåning i Baltikum.....	19
5.1.5 Kreditförluster	20
5.1.6 Osäkra kundfordringar	22
5.1.7 Riskklassificeringssystem	23
5.2 Swedbank	24
5.2.1 Kapitaltäckning och riskvägda tillgångar.....	24
5.2.2 In- och utlåning till allmänheten.....	26
5.2.3 In- och utlåning Baltikum.....	28
5.2.4 Utlåning till kreditinstitut	30
5.2.5 Kreditförluster	31
5.2.6 Osäkra kundfordringar	33
5.2.7 Riskklassificeringssystem	34
5.3 Omvärldsfaktorer.....	36
5.3.1 Huspriser i Sverige.....	36
5.3.2 Hushållens ekonomiska marginaler	37
5.3.3 Hushållens belåning	37
5.3.4 Baltikum	38
5.3.4 Arbetslöshetsnivåer.....	40
5.3.5 Löneutvecklingen Baltikum och Sverige	40
5.3.6 Marknadsdata för Sverige och de baltiska länderna	41
Kap 6- Analys	42
6.1 SEB 2005.....	42
6.2 SEB 2006.....	43
6.3 SEB 2007.....	43
6.4 SEB 2008.....	44
6.5 SEB 2009.....	45

6.6 Swedbank 2005.....	46
6.7 Swedbank 2006.....	47
6.8 Swedbank 2007.....	48
6.9 Swedbank 2008.....	50
6.10 Swedbank 2009.....	51
6.11 Sammanfattande analys.....	52
6.12 Teorikoppling	53
Kap 7-Slutsats	55
Kap 8-Källförteckning	58
8.1 Litteratur.....	58
8.2 Vetenskapliga artiklar	58
8.3 Elektroniska källor	59

”A banker is a fellow who lends his umbrella when the sun is shining and wants it back the minute it begins to rain”

(Mark Twain, 1871)

Kapitel 1- Inledning

I detta kapitel ger vi läsaren en bakgrund och en bättre inblick i bankkriser genom tiderna. Vi tar även med riskhantering som ett begrepp samt hur regelverk har uppstått med bakgrund av detta. Vidare behandlas frågeställningen, syfte samt de avgränsningar vi tvingats göra.

1.1 Bakgrund

Genom åren har det finansiella systemet drabbats av otaliga oroligheter. Så länge det har funnits banker har det funnits bankkriser, men inte av den omfattning vi sett de senaste decennierna. Runt om i världen hörs röster om att risktagandet hos bankerna är för stort samt att den ökade spekulation och handeln med derivat har bidragit till finansiell oro på i stort sett alla marknader. Riskbedömning och riskhantering har alltid varit centrala delar inom bankväsendet. Just riskhanteringen hos bankerna har fått kritik genom att metoderna man använder sig av bygger på historisk data och kan därför enligt vissa inte anses ligga till grund för framtida prognoser om risk. I Sverige och i övriga EU-länder har det sedan 1988 funnits lagstiftning angående kapitaltäckning för banker. Regelverket, som fick namnet Basel I, var tänkt att fungera som ett skyddsnät ifall bankerna skulle gå pga. ökade kreditförluster.¹

När den finansiella krisen, som tidigare saknat motstycke i svensk historia, kom till Sverige i början på 90-talet fanns det anledning att vara orolig.² Börsras, sänkta fastighetspriser, ökad arbetslöshet och finansiell oro bekräftade bilden av att Sverige och övriga Europa hade drabbats av en finanskrasch. Det finansiella systemet vid den tidpunkten var mycket sårbart, vilket förstärktes av att många privatpersoner hade svårt att fullgöra sina betalningsförpliktelser gentemot bankerna. Det skulle inte dröja länge innan funktionaliteten och effekterna av kapitalreglerna började ifrågasättas, vilket gav upphov till att man i januari 2007 införde nya kapitalregler i EU.³ De nya reglerna, som går under namnet Basel II, förstärker de tidigare reglerna om den kapitalbas som ska finnas hos bankerna. Kapitalbasen som bankerna ska räkna ut bygger på hur exponerad deras verksamhet är gentemot risk. Tanken bakom regelverket är ökad transparens i företagets riskhanteringssystem och att genom detta kunna utveckla en stabil plattform för det finansiella systemet. Ett år efter införandet av de nya kapitaltäckningsreglerna inleddes den senaste i raden av bankkriser som

¹ http://www.investopedia.com/terms/b/basel_I.asp (Hämtad 2010-11-02)

² Ingves, S & Lind, G; *Hanteringen av bankkrisen – sedd i efterhand.* (1996)

³ <http://www.fi.se/Regler/Kapitaltackning/> (Hämtad 2010-10-28)

skakat världen. Som en löpeld spred sig oron mellan världens ekonomier och effekterna hade en internationell dimension som var betydligt mer påtaglig än krisen på 90-talet. En av de stora bovarna i detta drama var bolåneinstitutet i USA som gav ut vad som kom att kallas NINJA-lån (no income, no-job mortgage applicant).⁴ Dessa institut misslyckades med att bedöma riskerna och kreditvärdigheten hos låntagarna. I samband med detta höjdes många kritiska röster för hårdare lagstiftning och kontroll för att minska bankernas risktagande.

Då krisen var global påverkades självklart den svenska marknaden och de svenska bankerna. Krisen spred sig till många av de marknader som Swedbank och SEB var verksamma på. Både SEB och Swedbank hade sedan några år tillbaka varit stora aktörer i Baltikum, där stora kreditförluster kom att bli resultat av offensiv kreditgivning med oftast otillräckliga kreditbedömningar.⁵ Den 20e oktober 2008 presenterade den svenska regeringen sin stabilitetsplan för den svenska finanssektorn. Åtgärden skapade omedelbart nytt förtroende för de stora svenska bankerna och aktiekurserna steg kraftigt dagen efter presenterandet.⁶ Stödpaketet bestod av flera olika delar, där det så kallade garantiprogrammet fick den mest centrala rollen. Garantiprogrammet fungerar så att banker, bolåneinstitut och vissa kreditmarknadsbolag kan förhandla med staten om garantier för sina lån. Mot en avgift träder alltså staten in om instituten inte kan fullfölja sina betalningsåtaganden.⁷ 10e november 2008 meddelade Swedbank att dess ansökan om deltagande i garantiprogrammet hade godkänts. Lånet omfattade 70 mdkr. Den 24e april 2009 lämnade SEB in en ansökan om anslutning till garantiprogrammet. Medlemskapet blev dock kortvarigt och den 24e oktober lämnade banken programmet. Fram till idag är Swedbank den enda stora banken som använt garantiprogrammet, och med SEB de enda stora svenska bankerna som varit anslutna.^{8,9}

Förenklat har bankernas kärnverksamhet historiskt sett varit att det finns individer eller företag som väljer att spara sina pengar hos banken, som i sin tur lånar ut pengarna till personer med likviditetsbehov. Den skillnad som har funnits i räntan mellan inlåningen och utlåningen kallas räntegapet, och har historiskt sett varit bankernas främsta inkomstkälla även

⁴ Kotlikoff, J; *Jimmy Stewart is Dead – Ending the World's Ongoing Financial Plague with Limited Purpose Banking*; (2010)

⁵ <http://www.dn.se/ekonomi/swedbanks-forlust-storre-an-vantat-1.913310> (Hämtad 2010-11-28)

⁶ http://www.e24.se/business/bank-och-finans/bankrally-pa-borsen_804541.e24 (Hämtad 2011-01-05)

⁷ https://www.riksdagen.se/templates/RGK_Templates/TwoColumnPage____17089.aspx (Hämtad 2011-01-05)

⁸ http://www.e24.se/e24-special/finansskrisen/bankerna-skakar/langt-kvar-innan-alla-vill-in_901813.e24 (Hämtad 2011-01-05)

⁹ http://www.e24.se/business/bank-och-finans/seb-ratar-statens-garantiprogram_1633383.e24 (Hämtad 2011-01-05)

ifall dagens bankverksamhet har fler inkomstkällor än så. I dagens samhälle är bankverksamheten mer komplex, men utlåning till solventa låntagare och effektiv kreditriskhantering är nyckelfaktorer bakom en framgångsrik bank.

Den potentiella risken att låntagaren inte klarar av sina betalningsåtaganden benämns kreditrisk. Denna risk tillsammans med affärsrisk, operationell risk, försäkringsrisk och marknadsrisk utgör stommen i det arbete med risk som SEB och Swedbank handskas med. Den stora skillnaden är att kreditrisken står i majoritet till de andra riskerna och får således betraktas som den absolut viktigaste faktorn i en banks arbete med risk.¹⁰ All verksamhet är kopplad till risk. Är risken högre blir oftast den potentiella vinsten högre, men för att undvika onödiga förluster bör kreditrisken kalkyleras noggrant.¹¹

1.2 Problemdiskussion

Som framgått av avsnittet ovan har Sverige och världsekonomin drabbats hårt av finanskriser genom tiderna. Swedbank har drabbats hårt av bankkrisen, inte minst i Baltikum. Banken led stora kreditförluster och dess anseende fick sig en rejäl törn. Swedbanks kredithantering och kapitaltäckning visade stora brister. Den värsta krisen är nu över för Swedbank och det är nu dags att återställa det som gick förlorat. SEB drabbades också hårt under bankkrisen och led även de av stora förluster, främst i Baltikum. Vår studie går ut på att analysera kreditriskens utveckling och granska på vilka sätt bankerna har påverkats under denna tid som präglats av förändringar i lagstiftning och bankkriser. Går det att uttyda någon förändring i Swedbanks och SEB:s kreditrisk? Går det att se likheter och olikheter i deras kreditrisk och de omkringliggande faktorerna. En av de stora orsakerna till krisen berodde på att bankerna var alldeles för frikostiga och lättvinnliga med sin utlåning. Bankerna lånade ut pengar till individer som inte borde fått låna pengar, vilket kom att ge stora problem för båda bankerna.

1.3 Problemformulering

Hur har SEB och Swedbanks kreditrisk förändrats under 2005 till 2009, en period karakteriserad av lågkonjunktur, lagstiftsändringar och finansiella oroligheter?

¹⁰ Psillaki, M; Tsolas, I.E.; Margaritis, D; *Evaluation of credit risk based on firm performance; European Journal of Operational* (2010);

¹¹ Š; Ā; Apina, Juta; Jakuš; Onoka, Ingrid; Da; *An assessment and management of credit risk in Baltic states banks; Journal of Business Management* (2009)

1.4 Syfte

Vi har som mål att undersöka hur SEB:s och Swedbanks kreditrisk har sett ut mellan år 2005 och 2009. Syftet är att jämföra och utröna på vilka sätt en bankkras och ny lagstiftning påverkat och förändrat SEB:s och Swedbanks kreditrisk.

1.5 Avgränsningar

Fokus i denna uppsats är att titta på kreditrisk och på vilket sätt den har förändrats de senaste fem åren. Vi anser att ett tidsspänn på fem år med perioden 2005-2009 kommer att ge en rättvis bild av kreditriskens förändring i och med att den fångar in den senaste bankkrisen samt lagändringen i Basel II. Kreditrisk är ett omfattande riskbegrepp och för att göra en bedömning av denna förändring har vi tvingats göra ett antal nödvändiga avgränsningar. Till att börja med har vi valt att utgå ifrån två banker, Swedbank och SEB. Dessa två banker är på många sätt lika varandra, vilket underlättar och gör jämförelsen och analysen mer rättvisande. Bankerna är verksamma på många marknader världen över men för att göra arbetet mer hanterbart har vi valt att titta på koncernen som helhet, med fokus på Sverige, samt granska den baltiska marknaden lite mer ingående. Vid granskning av kreditrisk finns det många parametrar att utgå ifrån. För att göra analysen möjlig har vi, utifrån teorin kring kreditrisk, valt ut de siffror vi anser är mest betydelsefulla att granska bankernas kreditrisk. Dessa beskrivs nedan:

- Kapitäläckning och riskvägda tillgångar
- Total in- och utlåning till allmänheten, där Baltikum behandlas för sig
- Total utlåning till kreditinstitut
- Kreditförluster och kreditförlustnivå för koncernen, där Baltikum behandlas för sig
- Osäkra fordringar
- Bankens egen riskklassificering

Utöver de ovanstående punkterna har vi även valt att se på omvärldsfaktorer som har varit en bidragande faktor till hur kreditrisken i bankerna har utvecklats. Detta för att ge en bredare bild och förståelse av vad som har påverkat

- Fastighetsprisindex
- Hushållens belåningsgrad

- Hushållens ekonomiska marginaler
- BNP-utveckling
- Arbetslöshet
- Löneutveckling
- Inflation
- Statsskuld i procent av BNP
- Bytesbalans

Efter att ha gjort en analys av hur kreditrisken har varit under ett år för respektive bank, kommer banken att ges ett riskvärde för det året. Skalan vi utgår ifrån sträcker sig från 1 till 10, där 1 står för minimal risk och 10 för extremt hög risk.

1.6 Målgrupp

Studien riktar sig till såväl lekmän som forskare. Ämnet är relativt outforskat, vilket gör att vår förhoppning är att studien skall fungera som både intresseväckare och användning vid fortsatt forskning. Då vår målgrupp är så pass bred har vi valt att lägga stor vikt vid att använda ett enkelt språk och en tydlig struktur. Dock förväntar vi oss att våra läsare har en viss kunskap om ekonomiska termer.

Kapitel 2-Metod

Vi kommer i detta kapitel att redogöra för de val vi gjort rörandes metod. Vi kommer även att redogöra för vårt tillvägagångssätt vid insamling av information och de källor vi har använt. Vi avslutar kapitlet med att kritiskt granska använda källor.

2.1 Teoriansats

Det finns två grundläggande teoretiska ansatser vid utförandet av en studie, deduktiv och induktiv. Dessa två representerar förhållandet och synsättet mellan teori och empiri. Den deduktiva ansatsen anses som den vanligaste uppfattningen om förhållandet och innebär att utgångspunkten är en given teori som sedan analyseras efter applicering på insamlad data.¹² Den deduktiva ansatsen ligger till grund för vår studie.

2.2 Forskningsstrategi

Det finns två grundläggande tillvägagångssätt vid bedrivande av forskning, kvalitativ och kvantitativ. I studien används främst den kvantitativa metoden eftersom undersökningen av kreditrisken i första hand bygger på redan existerande data. Underlaget för insamlande av data är främst finansiella rapporter och analyser, och den sociala verkligheten ses som en yttre och objektiv verklighet. Studien kommer även ha en kvalitativ karaktär, då tolkningar kommer att göras utifrån insamlad data.¹³

2.3 Datainsamling

När det kommer till att framställa dataunderlag finns det två olika sorters data, nämligen sekundär- eller primärdata. Skillnaden mellan dessa är att primärdata ofta är dyrare och svårare att få tag på.¹⁴ Nästan uteslutande kommer vi i vår studie att använda oss av sekundärdata, vilket innebär att den information vi använder oss av redan är insamlad för tidigare forskningssyften. En stor del av materialet som har använts består av de valda bankernas årsrapporter. Här bör läsaren ha i åtanke att dessa rapporter kan ha sett olika ut för olika år, och för olika banker. Vi har försökt att sammanställa den relevanta informationen på ett så likartat sätt för de olika åren och för de olika bankerna. Även artikeldatabasen ELIN har hjälpt oss med relevanta artiklar som är knutna till ämnet kreditrisk och risk i sig.

¹² Rienecker, Jörgensen; *Att skriva en bra uppsats* (2002)

¹³ Bryman, Alan & Bell, Emma; *Företagsekonomiska forskningsmetoder* (2005)

¹⁴ Jacobsen; *Vad, hur och varför: om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämne* (2009)

2.4 Val av företag

Vi har valt att jämföra två svenska storbanker, SEB och Swedbank, eftersom de har en omfattande verksamhet både på den svenska och baltiska marknaden. SEB och Swedbank har ratificerat de nya kapitäläckningsreglerna och tagit stryk av offensiv lånepolitik, framförallt i Baltikum. Historiskt sett är SEB och Swedbank banker med stort förtroende hos allmänheten där bankernas storlek och likheten i deras verksamhet torde innebära att granskningen av deras kreditrisk är genomförbar.

2.4.1 SEB

1856 startade André Oscar Wallenberg Sveriges första privatbank, då kallad Stockholms Enskilda Bank, och blev i och med detta landets första riskapitalist.¹⁵ SEB är idag en av norra Europas ledande finanskoncerner och har cirka 20 000 anställda utspridda på över 600 bankkontor över hela världen. Huvudfokus ligger dock fortfarande kvar i norra Europa. Bland SEB:s kunder finns över 5 miljoner privatpersoner och över 400 000 små- och medelstora företag.¹⁶ Främsta affärsområdet för SEB är kontantverksamhet, valutahandel, värdepappershandel, kapitalförvaltning och privatrådgivning. I Sverige har SEB en stark ställning inom fondförvaltning och livförsäkring, men är också en stor aktör inom bostadslån samt aktie- och valutahandel.¹⁷

2.4.2 Swedbank

1820 öppnades den första sparbanken i Sverige. Sparbanksrörelsen var härmed grundad och initiativtagaren var en tysk köpman vid namn Eduard Lundendorff. Banken expanderade fort och vid mitten av 1870 fanns det 325 sparbanker i 90 städer.¹⁸ 120 år senare stod banken inför den svåra 90-talskrisen som innebar krav på stora förändringar. 1992 övergick sparbankerna till Sparbanken Sverige AB och det började se ljusare ut. Banken valde sedan att expandera sin verksamhet till de baltiska länderna och tog senare ett mer internationellt namn, Swedbank.¹⁹ Idag består banken av 9,5 miljoner privatkunder och 669 000 företagskunder. Bankens modell är att ha nära kundrelationer med rådgivningen i centrum.²⁰

¹⁵ <http://www.sebgroup.com/pow/wcp/sebgroup.asp?website=TAB1&lang=se> (Hämtad 2010-11-28)

¹⁶ Ibid

¹⁷ [http://www.swedishbankers.se/web/bfmm.nsf/lupGraphics/BROSCHYR%20BankeriSverige.pdf/\\$file/BROSC HYR%20BankeriSverige.pdf](http://www.swedishbankers.se/web/bfmm.nsf/lupGraphics/BROSCHYR%20BankeriSverige.pdf/$file/BROSC HYR%20BankeriSverige.pdf) (Hämtad 2010-11-01)

¹⁸ <http://www.swedbank.se/om-swedbank/fakta-om-swedbank/bankens-historia/fran-sparbanker-till-swedbank/index.htm> (Hämtad 2010-11-28)

¹⁹ Ibid

²⁰ <http://www.swedbank.se/om-swedbank/index.htm> (Hämtad 2010-11-28)

2.5 Källkritik

Vid användandet av sekundära källor bör det finnas i åtanke att personen bakom kanske inte skrev helt tillförlitligt eller var objektiv i sin bedömning.²¹ Denna problematik får man alltid granska med stor tillförsikt i den här typen av arbete. Informationen om Swedbank och SEB har vi mestadels hittat på bankernas hemsida. Genom årsrapporter och riskrapporter har vi kunnat samla in data som är nödvändig för att färdigställa uppsatsen. Teorier om bankers risktagande har vi hämtat ur litteraturen och de regelverk som hanterar risk har vi mestadels samlat in från Finansinspektionens hemsida. Det är alltid viktigt att vara kritisk till den information som inhämtas via internet då det finns risker med subjektivitet och okunskap. Dock har användandet av ansedda och seriösa internetsidor varit primärt i arbetet vilket torde minimera risken för felinformation. Litteraturen som använts som källor är välkänd och frekvent förekommande på universitet och högskolor och risken för subjektiva bedömningar bedöms vara låg.

²¹ Lundahl, Ulf & Skärvad Per-Hugo; *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer* (2009)

Kap 3-Kreditrisk och Baselreglerna

I kapitel 3 beskrivs definitionen av kreditrisk med tillhörande information. Vidare behandlas Baselbestämmelserna och begrepp som är av relevans för denna studie.

3.1 Kreditrisk

Kreditrisken är den mest uppenbara risken i en banks verksamhet. Det är oftast den största risken när det gäller potentiella förluster, då konkurser eller oförmåga att betala lån från ett litet antal låntagare kan resultera i väsentliga förluster för en bank.²² Kreditrisk är alltså risken att en låntagare förlorar förmågan att betala amorteringar och/eller räntor på en inestående skuld under utsatt tid. En kreditförlust kan uppstå om en bank äger en skuld av en låntagare med initialt god betalningsförmåga där riskprofilen har försämrats eller andra orsaker som göra att låntagaren inte kan fullfölja sina förpliktelser gentemot banken. I händelse av en likvidation säljs skulden på marknaden till ett lägre värde än vad skulden var köpt till av banken, som gör en nettoförlust. Alternativt återtar banken besittningen av det föremål som låntagaren införskaffat med hjälp utav lånet. Förlusten i händelse av en betalningsunderlåtelse behöver inte vara substantiell. Detta avgörs av hur mycket som kan fås tillbaka av låntagaren. Återgåldningen beror på uppställda garantier och panter. Tanken bakom god kreditriskshantering är att i största mån undvika exponering mot högrisklåntagare.

3.2 Kapitaltäckningskrav under baselbestämmelserna

Kapitalreglering i form av minimikrav på bankers kapitaltäckning är det vanligaste sättet att reglera dagens banker. Förekomsten av kapitaltäckningskrav är resultatet av en avregleringsprocess som satte igång under 70-talet.²³ Det har funnits en motvilja hos lagstiftare att sätta gränser på bankverksamhet och i strävan att förhindra konkurser har istället kravet att en viss mängd kapital ska hållas, mätt i procent av totala tillgångar, förts. Detta kapital är tänkt att agera som en buffert mot oväntade förluster. För att garantera att medel finns för att betala insättare och andra fordringsägare om en bank skulle få ekonomiska problem, fungerar ett minimikrav på kapitaltäckning till att höja tröskeln för konkurs. Det blev dock med tiden klart att kapitalkravet bör mätas som en del av en banks riskfyllda tillgångar för att det ska få någon effekt på sannolikheten för en konkurs. Eftersom finansiering genom kapital är dyrare än finansiering genom insättningar påverkar ett

²² Baesens, Bart & Gestel, Tony van, 2008. *Credit Risk Management - Basic Concepts: Financial Risk Components, Rating Analysis, Models, Economic and Regulatory Capital*;

²³ www.finanspolitiskaradet.se/.../18.../UTF-8SNSThoresta100916calmfors.ppt (Hämtad 2010-12-07)

kapitaltäckningskrav avkastningen för en bank, och med det en banks internationella konkurrenskraft. Således fanns det ett behov att harmonisera kapitaltäckningskraven internationellt.²⁴

3.3 Vad innebär Baselreglerna?

1988 tillkom den första Baselöverenskommelsen (Basel I) som innebar att banker ska hålla ett kapital som täcker 8 procent av deras riskfyllda tillgångar.²⁵ Det var första gången det blev lagstadgat med en relation mellan en banks kapital och den risk banken tagit på sig. Tanken bakom kapitaltäckning är att kapitalbufferten ska skydda mot eventuella förluster. Det tänkta resultatet var att krisers påverkan på bankerna skulle bli mindre och stabiliteten i bankvärlden öka.²⁶ På senare tid har etablissemangen börjat ifrågasätta kapitaltäckningsreglerna och kapitaltäckningsgrad som ett mått på bankernas motståndskraft mot finansiella förändringar, vilket gav incitament att formulera om vissa regler i Basel I.

Sedan 2007 gäller de s.k. Basel II-reglerna i Sverige och övriga EU.²⁷ Införandet av Basel II innebar en hel del förändringar från den ursprungliga överenskommelsen. Tre pelare används idag för att representera strukturen som Basel II är uppbyggd på:

- **Grundläggande kapitalkrav (pelare 1).** I pelare 1 ska företaget, Swedbank och SEB i det här fallet, vid varje given tidpunkt ha en kapitalbas som motsvarar summan av kapitalkraven för kreditrisker, marknadsrisker och operativa risker. Denna kapitalbas kan beräknas genom lag (2006:1 371) om kapitaltäckning och stora exponeringar samt genom användande av FI:s föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2007:1) om kapitaltäckning och stora exponeringar.²⁸
- **Riskbedömning och tillsyn (pelare 2).** Basel II ställer krav på att företagen ska ha en adekvat risk- och marknadsbedömning. Företagen ska genom sina bedömningar se till att deras sammantagna risker inte medför att förmågan att fullgöra sina förpliktelser äventyras.²⁹ För att uppfylla de krav som finns ska företagen ha metoder som möjliggör fortlöpande värdering och upprätthållandet av ett kapital som är tillräckligt

²⁴ <http://www.fi.se/Regler/Kapitaltackning/> (Hämtad 2010-10-28)

²⁵ www.bis.org/bcbs/history.htm (Hämtad 2010-11-12)

²⁶ <http://www.fi.se/Regler/Kapitaltackning/Grundlaggande-kapitalkrav-pelare-1/> (Hämtad 2010-11-09)

²⁷ <http://www.fi.se/Regler/Kapitaltackning/> (Hämtad 2010-10-28)

²⁸ <http://www.fi.se/Regler/Kapitaltackning/Grundlaggande-kapitalkrav-pelare-1/> (Hämtad 2010-11-09)

²⁹ <http://www.fi.se/Regler/Kapitaltackning/Riskbedomning-och-tillsyn-pelare-2/> (Hämtad 2010-11-10)

för att täcka de risker som de är exponerade för. FI har valt att kalla denna metod för företagets *Interna kapitalutvärdering* (IKU). FI ska genomgående granska och analysera att företag och finansiella företagsgrupper uppfyller ovan nämnda krav. Detta kallas för *Samlad kapitalbedömning* (SKB) och FI ska i sin analys beakta storleken, samhällspåverkan av kapitalbedömningen och komplexitetsgraden hos verksamheten som råder i företaget för att kunna fastställa hur ofta SKB ska ske.

- **Informationskrav (pelare 3).** I den sista pelaren i kapitaltäckningsreglerna ställs det krav på transparens från företagets sida att offentliggöra information om sin riskhantering och kapitaltäckning.³⁰ I och med den nya lagstiftningen ställdes det nya krav på finansiell övervakning och EU:s tillsynsmyndigheter fick ökat inflytande. Den största anledningen för införandet av det nya regelverket var att åstadkomma en ökad transparens om hanteringen av risker i företag. Allt för att skapa en stabilitet i ekonomin. Tanken är att låta företagen bestå av en viss mängd kapital som direkt korrelerar till den riskprofil som finns.³¹ Företagen ska göra en kapitalutvärdering och genom den kartlägga vilket kapitalbehov som motsvarar deras risk och vidarebefordra detta till FI. De krav som ska uppfyllas finns inom den ram som tillsynsmyndigheterna inom EU tagit fram. Efter det tar FI ställning till analysens korrekthet och ser över ifall det behövs ytterligare åtgärder från företagets sida.

3.4 Intern kapitalutvärdering (Internal Capital Adequacy Assessment Process)

Från och med 2007, då de nya kapitaltäckningsreglerna enligt Basel II trädde i kraft, har banker, kreditmarknadsföretag, värdepappersbolag och vissa fondbolag en möjlighet att göra en intern kapitalutvärdering.³² Inom EU har det utformats ett antal krav som företagen ska ta ställning till när de utformar sin egen kapitalutvärdering, där utgångspunkten för kapitalutvärderingen bottnar i verksamheten som företagen bedriver och vilken riskprofil man valt att ha.³³ Kartläggningen av risk inom företaget och arbetet med riskhantering ligger till grund för det kapitalbehov som ska finnas inom företaget.

³⁰ <http://www.fi.se/Regler/Kapitaltackning/Informationskravbrpelare-3/> (Hämtad 2010-11-10)

³¹ http://www.fi.se/upload/20_Publicerat/30_Sagt_och_utrett/10_Rapporter/2005/Rapport2005_8.pdf (Hämtad 2010-11-15)

³² http://www.fi.se/upload/30_Regler/50_Kapitaltackning/ICAAP_2006.pdf (Hämtad 2010-11-17)

³³ http://www.fi.se/upload/20_Publicerat/30_Sagt_och_utrett/10_Rapporter/2005/Rapport2005_8.pdf (Hämtad 2010-11-15)

Inom bedömningen av risk ingår en rad variabler. Vilka marknader är företaget verksam på? Hur ser produktportföljen ut som erbjuds till kunderna? Vilka erfarenheter har företagen sedan tidigare och vilka svårigheter ser dem i framtiden? Det krävs med andra ord en analys av hur riskerna i företaget ser ut, hur de hanteras och hur tolkningen av dessa ska ske för att slutligen komma fram till hur stor kapitalbuffert som skall finnas. Efter att företagen har gjort sin kapitalutvärdering skickas detta in till FI för vidare granskning. Om FI finner den interna kapitalutvärderingen som företagen skickar in som ofärdig eller behäftad med stora felaktigheter angående riskutvärdering eller kapitaltäckning har FI en skyldighet att vidta åtgärder.³⁴

3.5 Hur översätts risk till kapitalbehov?

Svårigheten med den interna kapitalutvärderingen är att företagen måste identifiera och tolka de risker som finns i verksamheten och omvandla detta till ett kapitalbehov.³⁵ Det är rimligt att anta att det finns svårigheter med att mäta risk och sannolikheten att orsaken till risken ska slå in. Vilka skador kan den potentiella risken leda till? Finns det ett samband mellan olika risker eller är de självständiga i sin art? Detta är exempel på frågor som inte alltid har definitiva svar, även om finns metoder för att analysera risk. Arbetet med att bedöma risk efter modeller och teorier kommer att ge rimliga svar, men det kommer inte bli en exakt vetenskap där fullständiga och helt korrekta analyser kommer finnas. Sunt förnuft kan inte ersättas av statistik och modellberäkningar. De banker vi valt att jämföra i vår studie är båda stora finanskoncerner med omfattande nationell samt internationell verksamhet, vilket ger en mer komplex analys av riskbilden.

³⁴ Ibid

³⁵ Ibid

Kap 4-Teori

I följande kapitel kommer vi att redogöra och beskriva den teori vi skall använda i denna studie. Anledningen till detta är att vi vill ge läsaren den rätta kunskapen för att förstå vår analys och följa med i vårt resonemang

En stor del av teorin om effekter av kapitaltäckningskrav för riskfyllda tillgångar sällar sig till ramverket för moral hazard inom bankindustrin. Utgångspunkten för moral hazard-begreppet är att banker skyddar sig mot disciplinerande åtgärder genom informationssymmetri och insättningsgarantier.³⁶ Det har visats att banker får ett incitament att minska sin kapital/tillgångs-ratio och att öka tillgångsriskerna, vilket ökar sannolikheten för insolvens och behov av att använda sig av statligt stöd.³⁷ Andra forskare menar dock att ett fast kapitaltäckningskrav kan reducera moral hazard genom att bankers egna tillgångar utsätts för risk.³⁸ Det har även argumenterats för att fasta kapitaltäckningskrav kan öka en banks risktagande. Eftersom kapitaltäckningen minskar en banks förväntade avkastning försöker banker öka sin avkastning genom att investera i mer riskfyllda tillgångar.³⁹ Flera andra forskare visar att kapitaltäckningskrav för riskfyllda tillgångar kan eliminera risk om riskfördelningen är rätt uppmätt. Felaktig riskfördelning kan leda till ökat risktagande.^{40,41,42}

Medan traditionell moral hazard-teori förespråkar att banker bara håller så mycket kapital som behövs för att uppfylla kraven från lagstiftningen, menar en annan teoretisk gren att banker håller en säkerhetsnivå över den reglerade nivån. Detta då banker ofta inte har möjligheten att justera kapital och risk momentant på grund av kostnader och illikvida marknader.⁴³ Forskare menar att om en bank skulle bryta mot kapitaltäckningskravet skulle det innebära kostsamma övervakningsåtgärder vilket skulle till slut kunna leda till en banks konkurs. Därför är det viktigt för banker att hålla en buffert av kapital som en försäkring mot överträdelser av kapitaltäckningskravet.⁴⁴

³⁶ Stolz, Stéphanie M; *Bank Capital and Risk -Taking The Impact of Capital Regulation, Charter Value, and the Business Cycle* (2007).

³⁷ Merton, R. C; *An Analytic Derivation of the Cost of Deposit Insurance and Loan Guarantees* (1977).

³⁸ Furlong, F. T. & M. C. Keeley; *Capital Regulation and Bank Risk-Taking: A Note* (1989).

³⁹ Koehn, M., & A.M; *Santomero Regulation of Bank Capital and Portfolio Risk* (1980).

⁴⁰ Sharpe, W.F; *Bank Capital Adequacy, Deposit Insurance and Security Values* (1978).

⁴¹ Kim . D., and A.M; *Santomero Risk in Banking and Capital Regulation* (1988).

⁴² Rochet, J.-C; *Capital Requirements and the Behaviour of Commercial Banks* (1992).

⁴³ Stolz

⁴⁴ <http://staff.city.ac.uk/~amilne/research/Rfs.pdf> (Hämtad 2010-11-15)

Kapitalbuffertsteorin ställer sig frågan om justeringar i kapital och risk är positivt eller negativt korrelerat efter en ökning av ett kapitaltäckningskrav. Teorin förutspår att så länge banker fortsätter att ha en positiv kapitalbuffert kommer de att fortsätta välja den lägsta möjliga tillgångsrisk. Denna hypotes grundar sig på det förenklade antagandet att det inte finns någon trade-off mellan tillgångsrisk och förväntad avkastning. Med en sådan trade-off existerande menar istället teorin att en ökning av kapitaltäckningskravet skulle leda till en minskning av bankers kapitalbuffert som därmed skulle minska deras vilja att ta på sig risk. Om risken inte kan justeras omedelbart skulle det ske under en längre tid, samtidigt som banker skulle bygga upp sin kapitalbuffert till optimal nivå igen. I och med att kapitalbufferten ökas, minskar också bankers riskaversion. När faktisk risk och önskad risk är på samma nivå, börjar banker att öka både kapital och risk tills den optimala kapitalnivån är nådd.⁴⁵ Modellen menar alltså att banker initialt ökar sitt kapital och minskar sin risk när ett kapitaltäckningskrav höjs, för att senare, när kapitalbufferten är återuppbyggd, öka både kapital och risk.⁴⁶

En växande mängd undersökningar har kommit fram till att det finns en positiv korrelation mellan förändring i kapital och risk när ökat krav på kapitaltäckning införs. Banker som har byggt upp en kapitaltäckning har samtidigt ökat risken på sina tillgångar. Dessa slutsatser stöder alltså en ogynnsam effekt av kapitaltäckningskrav.

Nyare forskning visar att banker med låg kapitalbuffert uppvisar en negativ koordination mellan risk och kapitalhållning. Dessa banker får kämpa hårdare med att uppnå önskad kapitalbuffert och koordinerar därmed sin kapitaltäckning och sitt risktagande mot varandra. Banker med hög kapitalbuffert uppvisar istället en positiv koordination som är ensidig, där kapitalhållning går mot risknivå.⁴⁷

⁴⁵ Stolz

⁴⁶ Milne and Whalley

⁴⁷ Stolz

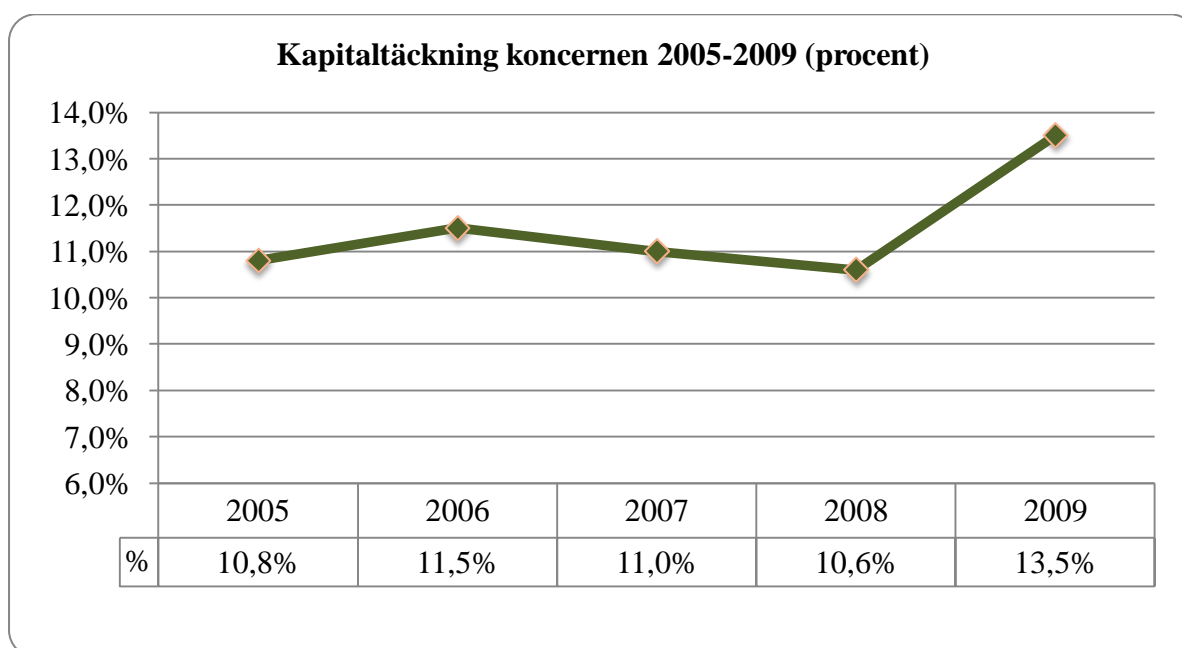
Kap 5-Empiri

I följande avsnitt kommer empirin att presenteras. Vi kommer dela upp kapitlet och behandla både SEB och Swedbank var för sig samt redogöra för externa faktorer som kan hjälpa till att förstå kreditriskutvecklingen i de båda företagen. Den empiri som rör SEB och Swedbank kommer nästan uteslutande från bankernas årsredovisningar och därför anges inte dessa källor i texten. Användandet av övriga källor refereras på sedvanligt vis.

5.1 SEB

5.1.1 Kapitaltäckning och riskvägda tillgångar

Kapitaltäckningsgrad definieras som kapitalbasen dividerat med riskvägda tillgångar.

2005 uppgick kapitalbasen till 76,3 mdkr, vilket är en ökning med nästan 30 procent eller 17,6 mdkr från 2004. Primärkapitalet, som definieras som eget kapital, uppskjutna skattefordringar, förslagen utdelning plus minoritetsintressen med avdrag för de immateriella tillgångar som finns, var 2005 53,1 mdkr. De riskvägda tillgångarna i koncernen (RWA) uppgick till 705 mdkr, där ökningen på 135 mdkr under 2005 främst berodde på kreditrelaterade volymökningar. Kapitaltäckningsgraden, som mäter förhållandet mellan kapitalbasen och de riskvägda tillgångarna, uppgick till 10,8 procent och primärkapitalrelationen uppgick till 7,5 procent. Målsättningen från SEB:s sida är en kapitaltäckning på minst 10 procent och en primärkapitalrelation på minst 7 procent.

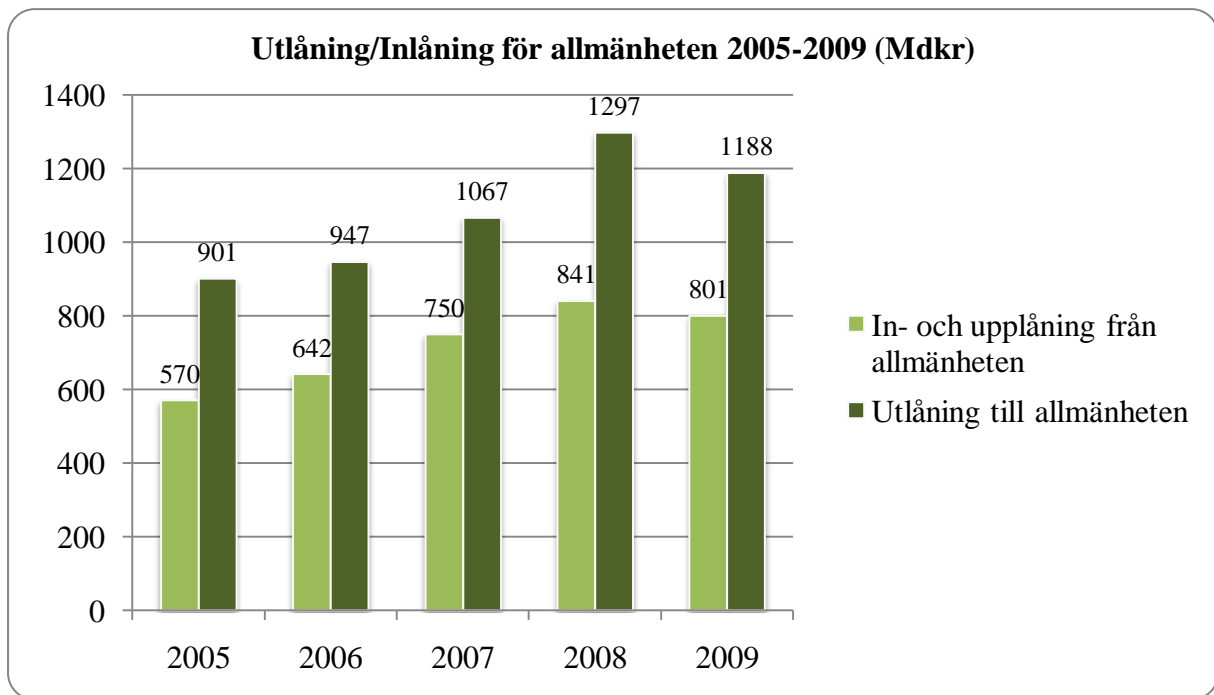
2006 var kapitalbasen 84,9 mdkr, vilket är en ökning med 11 procent eller 8,6 mdkr sedan 2005. Primärkapitalet uppgick till 60,7 mdkr under 2006, också det en ökning från 2005 års nivå på 53,1 miljarder. RWA uppgick under 2006 till 741 mdkr, där bakomliggande orsaker till ökningen är ökade bolån på den baltiska marknaden samt ökad företagsutlåning. Kapitältäckningsgraden uppgår under 2006 till 11,5 procent och primärkapitalrelationen är 8,2 procent. Lagstiftningen under denna tidpunkt kräver en kapitältäckningsgrad på 8 procent och en primärkapitalrelation på 4 procent.

2007 införs Basel II i Sverige, dock utan märkbara effekter på kapitalbasen för SEB. Kapitalbasen var 93 mdkr under 2007, vilket är en höjning med nästan 10 procent eller 8,1 mdkr från 2006. Primärkapitalet uppgick till 72,7 mdkr. Koncernens RWA ökade med 151 mdkr till 892 mdkr. Anledningen till de ökade tillgångarna finner vi genom en ökning av utgivna företagslån i Norden. Andra faktorer var valutaeffekter som bidrog med 15 mdkr till RWA. Primärkapitalrelationen uppgick under 2007 till 8,6 procent och kapitältäckningsgraden till 11 procent.

2008 föreslår SEB:s styrelse att utdelningen ska utgå och att en nyemission ska genomföras för att tillföra cirka 15 mdkr. Tillsammans bidrar detta till att kapitalbasen tillförs 19,5 mdkr. Vid utgången av 2008 var kapitalbasen 104,7 miljarder kronor. Primärkapitalet uppgick till 82,5 mdkr. I slutet av 2008 uppgår hela SEB-koncernens RWA till 818 mdkr, uträknat enligt Basel II. Detta motsvarar en primärkapitalrelation på 10,1 procent och en kapitältäckningsgrad på 10,6 procent.

2009 vidtog SEB en rad åtgärder för att stärka kapitalbasen, bl.a. en nyemission på 15,1 mdkr. Förutom nyemissionen gjorde också minskad utdelning att primärkapitalet och kärnkapitalet stärktes. Ovanstående åtgärder och andra faktorer gjorde att SEB 2009 kunde uppvisa ett kärnprimärkapital på 85,4 mdkr och under samma år var primärkapitalet 101,6 mdkr. Primärkapitalrelationen låg på 13,9 procent och kapitalbasen var 107,3 mdkr. Kapitältäckningsgraden var under 2009 13,5 procent.

5.1.2 In- och utlåning allmänheten

2005 var SEB:s utlåning till allmänheten 901 mdkr. Under samma år uppgick den totala summan för in- och upplåning till 570 mdkr. Relationen inlåning till utlåning, vidare kallad inlåningskvoten, var för 2005 1,58.

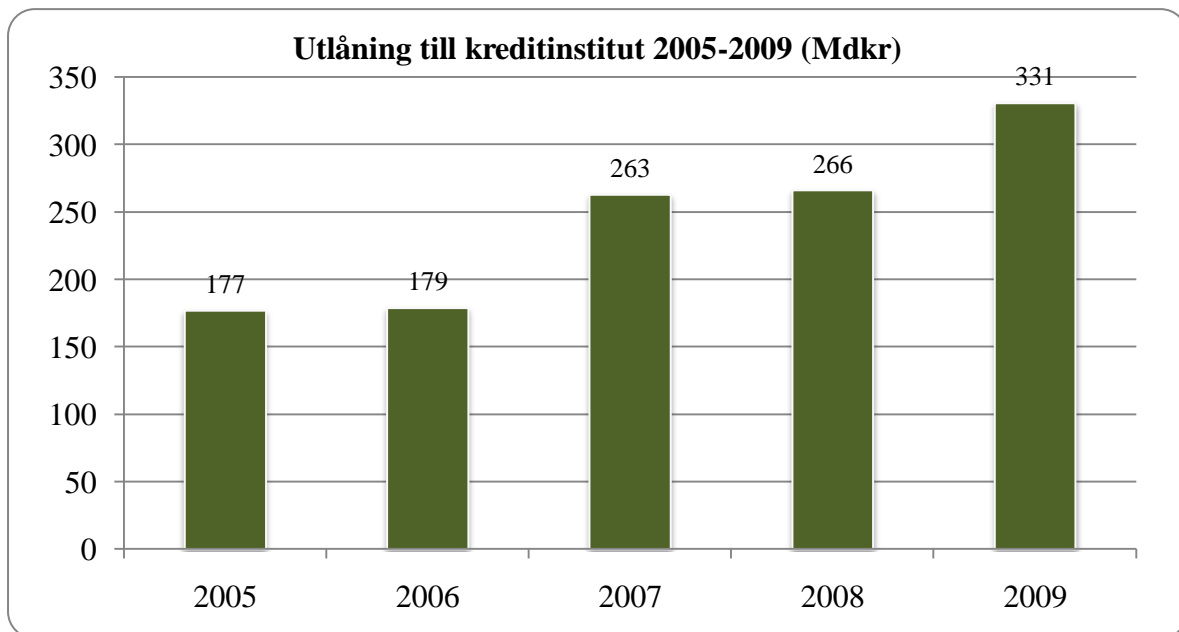
2006 ökade SEB både in- och utlåningen. Utlåningen uppgick till 947 mdkr och in- och upplåningen ökade till 642 mdkr. Inlåningskvoten var 1,47.

2007 var ett år med fortsatt tillväxt av utlåningen, där det totalt lånades ut 1 067 mdkr till allmänheten och in- och upplåningen var 750 mdkr. Samtidigt som utlåningen ökade minskade inlåningskvoten till 1,42.

2008 blir året med den högsta utlåningen under tidsperioden 2005-2009. Totalt lånar SEB ut 1 297 mdkr till allmänheten. In- och upplåningen når också en högstanivå med 841 mdkr. Inlåningskvoten på 1,54 signalerar att SEB lånar ut mer pengar i relation till inlåningen än de gjort under 2006 och 2007. Att utlåningen är tilltagen under 2008 jämfört med tidigare år kan förklaras med att ränteläget på marknaden är fördelaktiga för låntagare.

2009 mattas siffrorna från 2008 av och utlåningen blir totalt 1 188 mdkr. In- och upplåningen minskar också den till 801 mdkr. Inlåningskvoten under 2009 blir 1,48.

5.1.3 Utlåning till kreditinstitut

2005 lånade SEB ut totalt 177 mdkr till kreditinstitut, vilket var en minskning från 2004 på 31 mdkr. Tillsammans med utlåningen till allmänheten på 901 mdkr innebär det att den totala utlåningen för koncernen under 2005 uppgick till 1 078 mdkr.

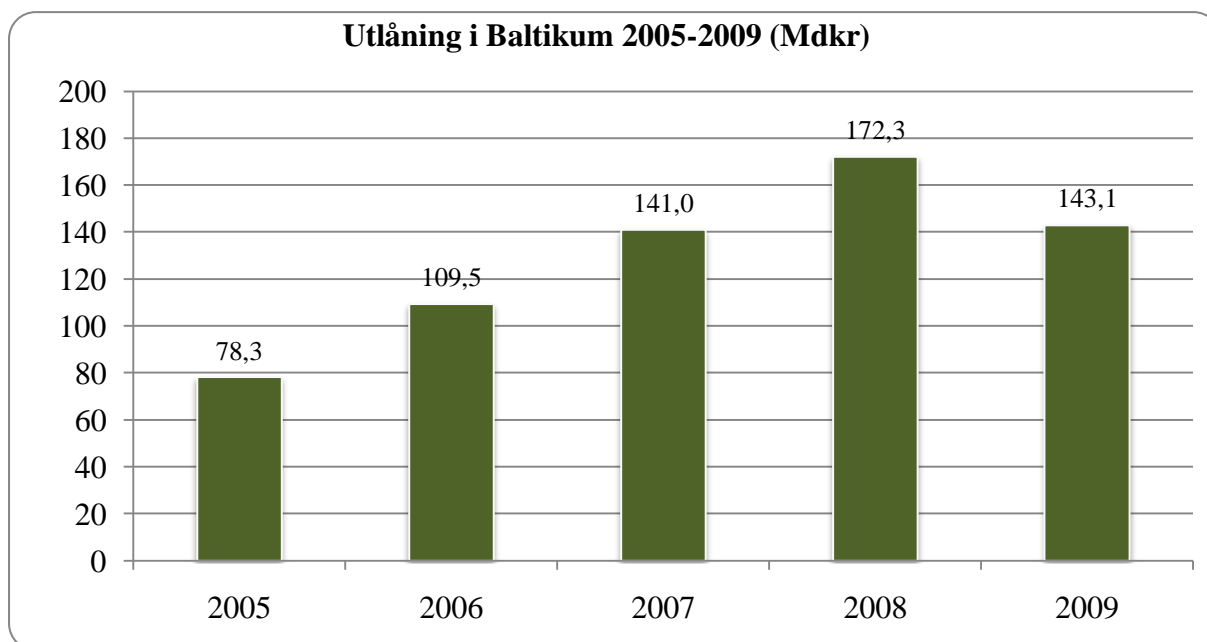
2006 var ett år som påminde om 2005 sett till storleken på utlåning till kreditinstitut. SEB lånade totalt ut 179 mdkr, en marginell ökning med två mdkr eller 1,1 procent från 2005. Utlåningen till allmänheten var 947 mdkr under samma period och det gör att den totala utlåningen under 2006 var 1 126 mdkr.

2007 tog utlåningen ytterligare ett steg och SEB lånade ut totalt 263 mdkr. En ökning på ca 47 procent från 2006. Utlåningen till allmänheten var under samma period 1 067 mdkr, vilket innebär att den totala utlåningen uppgick till 1 330 mdkr.

2008 sker inga större förändringar i utlåningen till kreditinstitut. Den totala utlåningen till kreditinstitut var 266 mdkr. 2008 är det år där den totala utlåningen är som högst med en sammanlagd utlåning för SEB-koncernen på 1 563 mdkr.

2009 ökar utlåningen till kreditinstitut för femte året i rad. Utlåningen ökade med 24 procent från 2008 och noterade en total utlåning till kreditinstitut på 331 miljarder. Tillsammans med utlåningen till allmänheten på 1 188 mdkr ger det oss en total utlåning för koncernen på 1 519 mdkr.

5.1.4 Utlåning i Baltikum

2005 var utlåningen i Baltikum 78,3 mdkr. SEB:s totala utlåning var 1 078 mdkr under samma period. Utlåningen i Baltikum stod alltså 2005 för ungefär 7,3 procent av den totala utlåningen i koncernen,

2006 ökade utlåningen i Baltikum med 31,3 mdkr eller 39,8 procent till 109,5 mdkr. Av SEB:s totala utlåning på 1 126 mdkr under 2006 står Baltikum för 9,7 procent, vilket är en ökning med 2,5 procent från 2005.

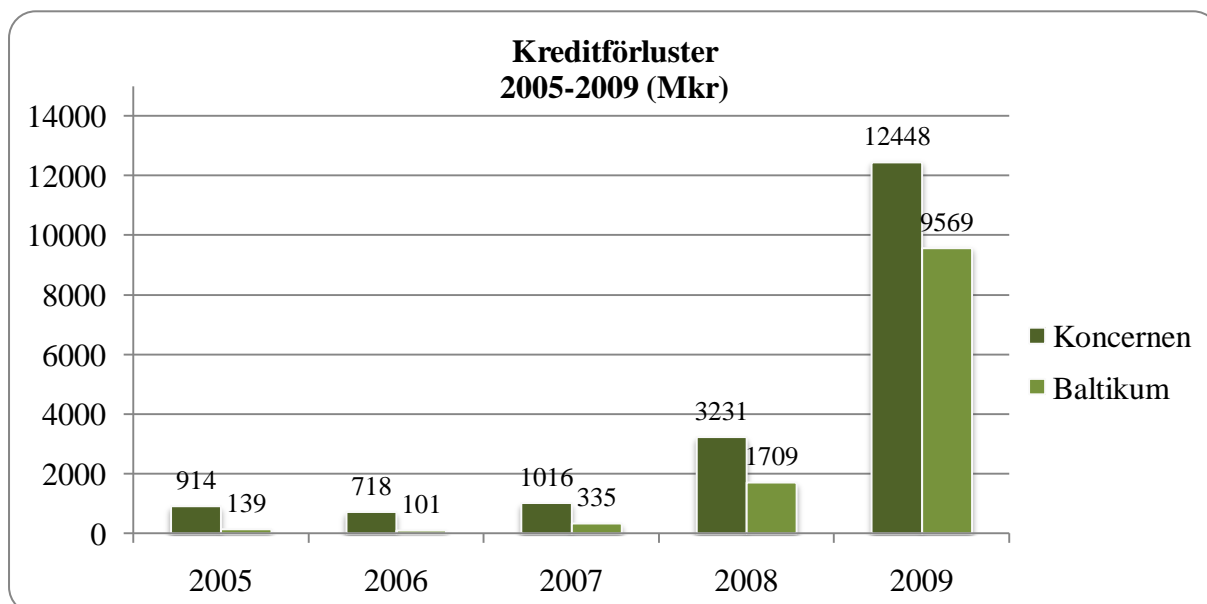
2007 fortsatte ökningen vi sett sedan 2005 av utlåningen i Baltikum. Totalt lånas 141 mdkr ut i Baltikum, vilket ger en ökning från 2006 på 31,5 mdkr eller 28,8 procent. Baltikum står för cirka 10,6 procent av den totala utlåningen 2007.

2008 når utlåningen rekordnivåer. 172,3 mdkr lånas ut i Baltikum, vilket är en ökning med 31,3 mdkr från 2007. Den totala utlåningen når också rekordnivåer. Sedan 2005 har utlåningen i Baltikum ökat med över 120 procent. Baltikum står för strax över 11 procent av den sammanlagda utlåningen 2008.

2009 mattas utlåningen av en aning och totalt 143,1 mdkr lånas ut i Baltikum. Det är en minskning med 29,2 mdkr från 2008. 2009 är det första året sedan 2005 där utlåningen i Baltikum minskat. Baltikums andel av den totala utlåningen minskar således till strax över 9,4 procent.

5.1.5 Kreditförluster

Kreditförluster räknas ut genom att beräkna förlustnivån netto sett till den totala utlåningen, som består av utlåning till allmänheten plus utlåning till kreditinstitut. Kreditförlustnivån definieras som kreditförluster i relation till den totala utlåningen för koncernen.

2005 redovisar SEB en kreditförlust på 914 mkr och en kreditförlustnivå för koncernen på 0,11 procent. I Baltikum redovisades en kreditförlust på 139 mkr och en kreditförlustnivå på 0,27 procent. Detta innebär en liten ökning från 2004 års nivå. Den anses dock vara låg och förväntas ligga på en stabil nivå även i framtiden.

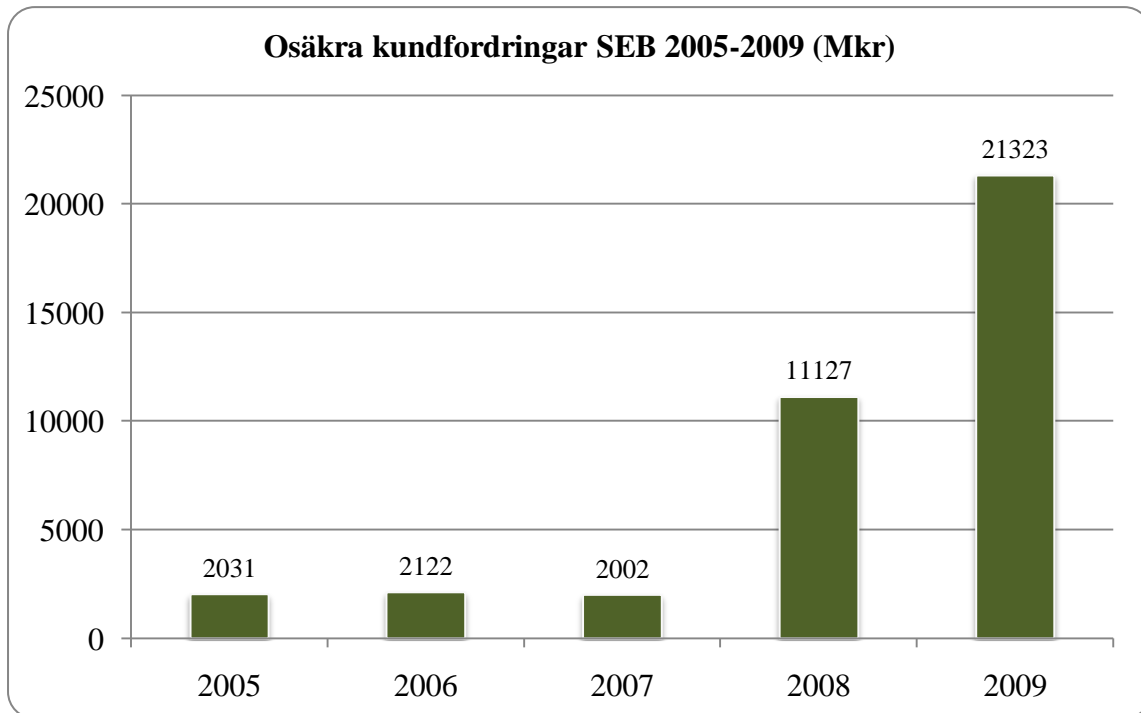
2006 minskar SEB sina kreditförluster till 718 mkr. Detta innebär en minskning med 196 mkr från året innan. Kreditförlustnivån för hela koncernen låg på 0,08 procent. Verksamheten i Baltikum visade en aningen högre kreditförlustnivå på 0,12 procent och en kreditförlust på 101 mkr. 2006 års kreditförlust är den minsta under perioden 2005-2009 och bankens förklaring till detta är en förbättrad kreditportfölj.

2007 ökar kreditförlusterna åter igen. Sammanlagt har SEB kreditförluster under 2007 på 1 016 mkr. Det är en ökning med 298 mkr eller 41,5 procent från 2006. Kreditförlustnivån totalt i koncernen låg på 0,11 procent. Den ökade instabiliteten på den baltiska marknaden är en stark bakomliggande faktor till den ökande kreditförlusten och den baltiska verksamheten visade en kreditförlustnivå på 0,43 procent och en kreditförlust på 335 mkr under samma period.

2008 ser det ekonomiska läget mörk ut, speciell i Baltikum. Kreditförlusterna var totalt 3 231 mkr, vilket innebär en ökning med 2 215 mkr året innan. Årets kreditförlustnivå inom koncernen låg nu på 0,30 procent. Återigen är det den baltiska marknaden som gör förlusterna stora och SEB räknar med fortsatta kreditförluster även i framtiden. På den baltiska marknaden låg kreditförlustnivån på 1,28 procent. En ökning med nästan 197 procent. De totala kreditförlusterna i Baltikum uppgick till 1709 mkr.

2009 blir det år då kreditförlusterna är som högst. 12 448 mkr blir de sammanlagda kreditförlusterna under 2009. Det är en ökning med 11 534 mkr eller mer än 1 260 procent från 2005. Koncernen noterar totalt en kreditförlustnivå på 0,92 procent. Det är främst kreditkvalitén i låneportföljen som har bidragit till de stora förlusterna. Ökad osäkerhet på den baltiska marknaden bidrar också till de rekordhög förlusterna. Den baltiska grenen visade en kreditförlustnivå på 5,4 procent och en kreditförlust på 9 569 mkr.

5.1.6 Osäkra kundfordringar

2005 noterade SEB 0,22 procent netto i osäkra kundfordringar, en minskning från året innan med 0,09 procent. Totalt uppskattar SEB sina osäkra kundfordringar till 2 031 mkr.

2006 redovisar SEB i sin årsredovisning en oförändrad procentsats gällande osäkra kundfordringar från året innan, d.v.s. 0,22 procent. Dock visar siffrorna att de osäkra kundfordringarna har ökat med 91 mkr. 2006 har SEB sammanlagt 2 122 mkr i osäkra kundfordringar.

2007 sjunker SEB:s andel osäkra kundfordringar till 0,18 procent. Flera av SEB:s marknader visade god tillväxt trots den ökade finansiella oron under andra halvan av året. De baltiska länderna plus Ryssland, Polen och Ukraina visade alla god tillväxt. Sammanlagt uppskattar SEB sina osäkra kundfordringar till 2 002 mkr 2007.

2008 ökar andelen osäkra kundfordringar. SEB noterade 0,35 procent för osäkra fordringar vid årets slut. De osäkra fordringarna i Baltikum uppgick till 1,33 procent. På den nordiska marknaden hade inte den ekonomiska nedgången påverkat de osäkra kundfordringarna nämnvärt medans på den baltiska marknaden hade volymerna ökat kraftigt. Företags- och

fastighetsförvaltningssektorn står för majoriteten av de osäkra kundfordringarna. Totalt uppgår de osäkra kundfordringarna till 11 127 mkr, vilket innebär en ökning med 9 125 mkr eller över 450 procent från 2007.

2009 fortsätter den kraftiga ökningen av osäkra kundfordringar för SEB. 2009 nära fördubblades de osäkra kundfordringarna till 21 323 mkr från 11 127 mkr. Förklaringen till detta är främst verksamheten i Baltikum. Fastighetsförvaltning är den största sektorn i andelen osäkra kundfordringar.

5.1.7 Riskklassificeringssystem

Ett av de viktigaste instrumenten i SEB:s kreditbeviljningsprocess är det interna riskklassificeringssystemet. Riskklassificeringen bedöms utifrån en skala från 1 till 16 där 1 står för lägst risk och 16 för högst risk. Klasserna 1-7 anses vara sk ”investment grade” investeringar, 13-16 s.k. ”watch list” investeringar. De olika riskklasserna avspeglar risken för betalningsfallissemang.

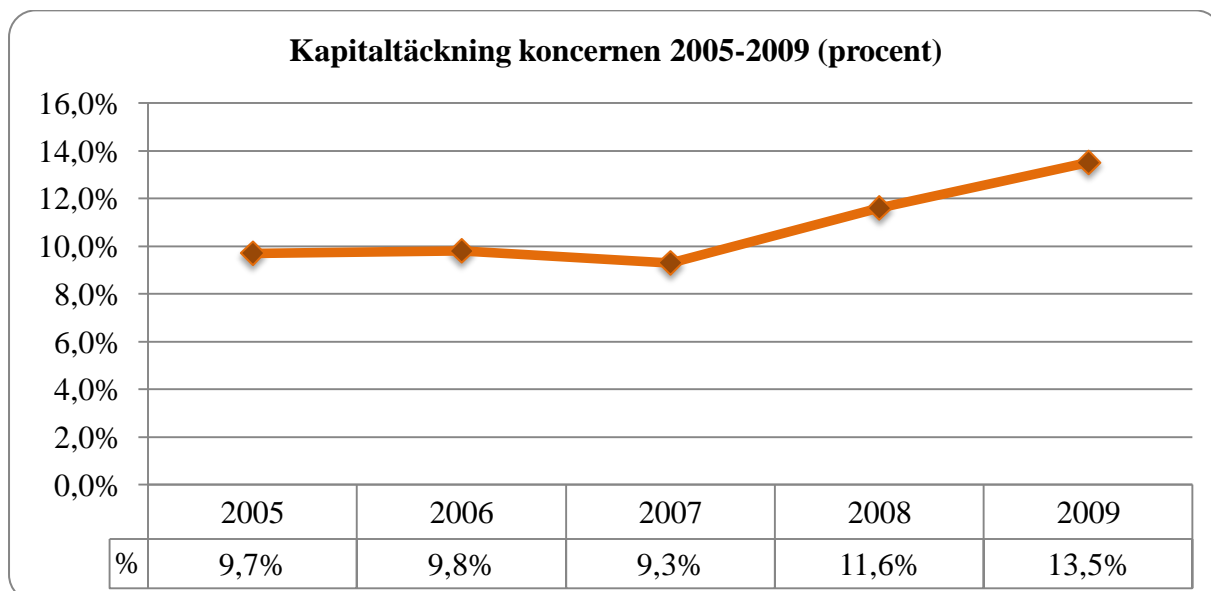
I bankens riskanalys av kunden tas såväl nuvarande som framtida finansiell ställning i beaktande samt vilka skydd i form av covenants (restriktioner) och säkerheter det finns att tillgå. Processens tillvägagångssätt beror på typ av kund, kreditens storlek och typ samt kundens bedömda riskprofil.

Andel %	Riskklass	2005	2006	2007	2008	2009
Investment grade	1-4	43	39	40	39,5	42
	5-7	13	16	17	18,9	18,6
Ongoing business	8-10	36	37	37	35	29,4
	11-12	6	6	4	4,1	5,4
Watch list	13-16	2	2	2	2,5	4,6

5.2 Swedbank

5.2.1 Kapitaltäckning och riskvägda tillgångar

Kapitaltäckningsgrad definieras som kapitalbasen i relation till riskvägt belopp.

2005 uppgick kapitalbasen till 59,7 mdkr och genom förvärvet av Hansabank minskade primärkapitalrelationen, som är primärkapital i relation till riskvägt belopp, från 2004 med 2,3 procentenheter till sammanlagt 6,5 procent. Swedbank har som målsättning att primärkapitalrelationen långsiktigt ska vara runt 7 procent. De riskvägda tillgångarna i koncernen (RWA) uppgick till 616,1 mdkr. Kapitaltäckningsgraden, som mäter förhållandet mellan kapitalbasen och de riskvägda tillgångarna, uppgick till 9,7 procent.

2006 var kapitalbasen 70,9 mdkr, vilket är en höjning med nästan 19 procent eller 11,2 mdkr sedan 2005. Primärkapitalrelationen uppgick till 6,5 procent under 2006, vilket är samma nivå som 2005. RWA uppgick under 2006 till 726,7 mdkr, där ökade bolån på den baltiska marknaden bidrar till osäkerheten. Kapitaltäckningsgraden uppgår under 2006 till 9,8 procent. Lagstiftningen under denna tidpunkt kräver en kapitaltäckningsgrad på 8 procent och en primärkapitalrelation på 4 procent.

2007 införs de nya kapitaltäckningsreglerna under Basel II. Kapitalbasen var 76,5 mdkr under 2007, vilket är en höjning med nästan 8 procent eller 5,6 mdkr från 2006.

Primärkapitalrelationen uppgick till 6,2 procent. Koncernens RWA ökade med 95,7 mdkr till 822,4 mdkr. Valutaeffekter gjorde under 2007 att RWA ökade med 17 mdkr.

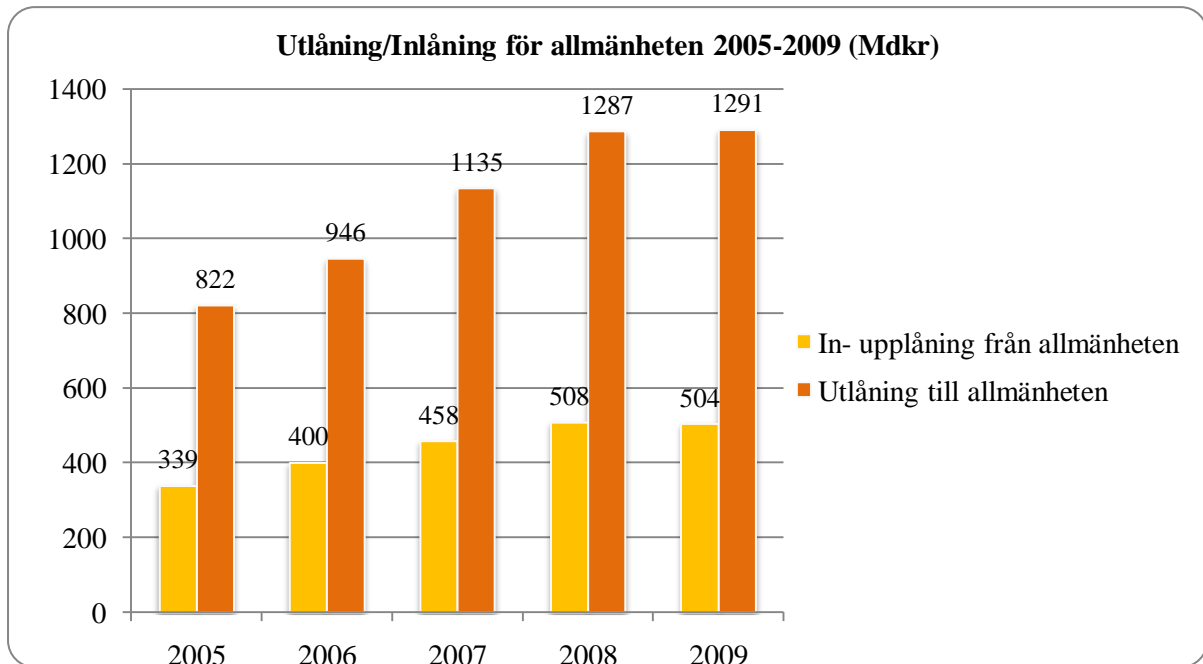
Kapitaltäckningsgraden var under 2007 9,3 procent, vilket är en minskning från 2006 års kapitaltäckningsgrad på 9,8 procent.

2008 är ett tufft år för bankerna runt om i världen. Swedbank tvingas genomföra en nyemission som ger ett tillskott på 12,4 mdkr.⁴⁸ Nyemissionen och andra faktorer gjorde att Swedbank 2008 kunde uppvisa en primärkapitalrelation på 8,4 procent och en kapitalbas på 102,9 mdkr. Kapitaltäckningsgraden var under 2008 11,6 procent och RWA uppgick till 916,1 mdkr.

2009 genomför Swedbank ytterligare en nyemission och kapitalbasen förstärks med 15,1 mdkr. Nyemissionen, tillsammans med en minskning av de riskvägda tillgångarna med 93 mdkr, innebär att kapitalbasen under 2009 förstärkts till en sammanlagd nivå på 105,8 mdkr. Vid utgången av 2008 var primärkapitalrelationen 10,4 procent och kapitaltäckningsgraden når en högstanivå sedan 2005 på 13,5 procent. Swedbanks RWA var under samma period 784,5 mdkr.

⁴⁸ <http://www.va.se/nyheter/2008/10/26/stor-nyemission-i-swedbank/> 17/12 (Hämtad 2010-11-05)

5.2.2 In- och utlåning till allmänheten

2005 ökade Swedbank sin totala utlåning till allmänheten med 14 procent till 822 mdkr. Den totala inlåningen från allmänheten låg på 339 mdkr. På den svenska marknaden skedde en ökning i utlåning till allmänheten med 9 procent till 708 mdkr, och en ökning i inlåning från hushåll med 11 procent. Fondsparandet ökade med 27 procent, där både den svenska och den baltiska marknaden stod för en god ökning. Swedbanks bolåneportfölj ökade med 80 procent under 2005 till 25 mdkr.

2006 ökade den totala utlåningen till allmänheten med 15 procent till 946 mdkr, varav den svenska marknaden bestod av 762 mdkr. Den totala inlåningen från allmänheten ökade med 18 procent till 400 mdkr, varav den svenska marknaden bestod av 292 mdkr. Under 2006 vände Swedbank dess tidigare års negativa trend gällande marknadsandelar av den svenska bolånemarknaden. Swedbank Hypotek ökade sin utlåning till privatpersoner med 11 procent till 379 mdkr.

2007 steg den totala utlåningen till allmänheten med 20 procent till 1 135 mdkr, och den totala inlåningen från allmänheten med 14,5 procent till 458 mdkr. Utlåningen i Sverige steg med 14 procent till 867 mdkr och inlåningen med 5,5 procent till 308 kr. Utlåningen till

privatpersoner för Swedbank Hypotek ökade med 47 mdkr till 426 mdkr, vilket motsvarar en ökning med 12 procent.

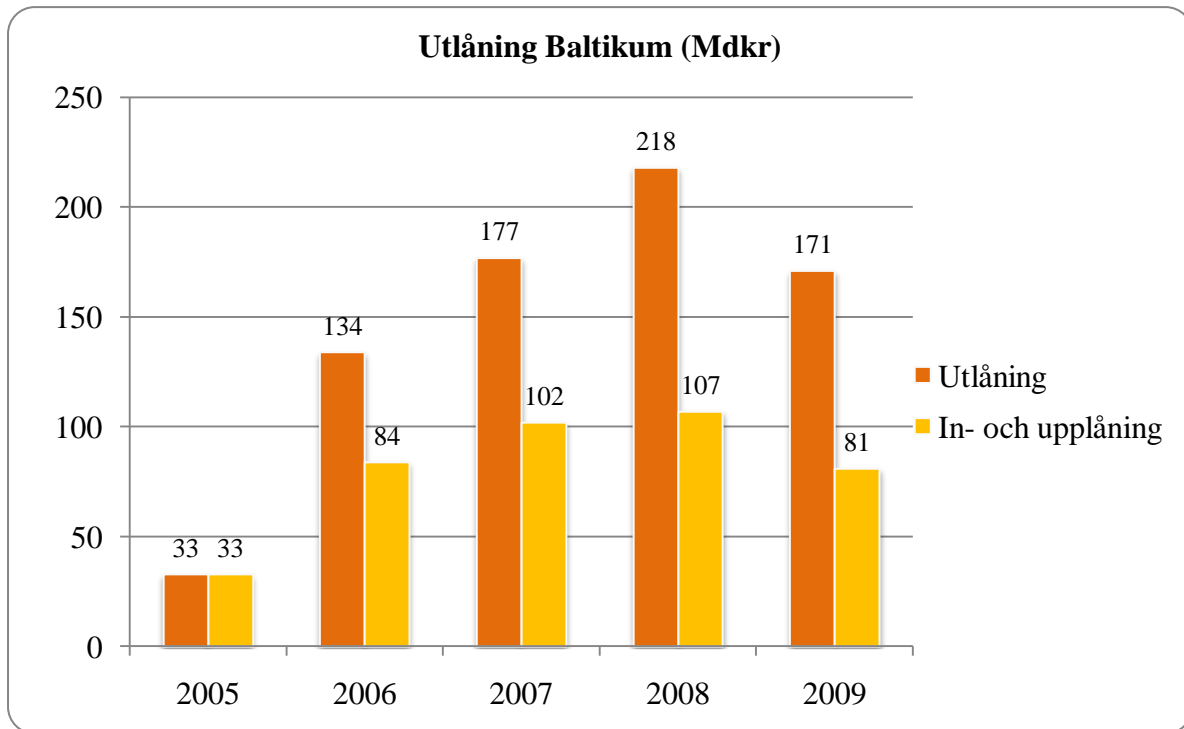
2008 fortsatte ökningen av utlåningen till allmänheten med 13,5 procent till 1 287 mdkr, och den totala inlåningen från allmänheten med 11 procent till 508 mdkr. Utlåningen på den svenska marknaden steg med 7,6 procent till 933 mdkr, medan inlåningen steg med 9,4 procent till 337 mdkr. Inlåningen från svenska privatkunder bestod av 179 mdkr, medan utlåningen bestod av 520 mdkr, vilket var en ökning med 10 procent från året innan.

Utvecklingen på den svenska bolånemarknaden mattades av under andra hälften av 2008. Tyngdpunkten för den dialog Swedbank höll med sina kunder försköts från utlåning till återbetalningsförmåga och riskuppföljning.

2009 uppgick den totala utlåningen till allmänheten till 1 291 mdkr. Den totala inlåningen från allmänheten sjönk med 1 procent till 504 mdkr. Utlåningen på den svenska marknaden steg med 2 procent till 952 mdkr, medan inlåningen steg med 5,6 procent till 356 mdkr.

Utlåningen till privatkunder steg med 7 procent till 556 mdkr medan inlåningen steg med 5,5 procent till 189 mdkr. Swedbank skriver att den lägre tillväxten i utlåning till svenska hushåll beror på att banken har infört striktare kreditprövning och villkor för att balansera sin riskprofil inför en fortsatt påverkan av lågkonjunkturen, och för att inte bidra till en överhettad bostadsmarknad.

5.2.3 In- och utlåning Baltikum

2005 hade Hansabank på den baltiska marknaden ökat sin utlåning till privatpersoner med 80 procent till 46 mdkr. Inlåningen från hushåll ökade med 51 procent till en sammanlagd nivå på 33 mdkr. I Baltikum är en mycket låg andel av utlåningen konsumtionslån.

2006 var den totala utlåningen till allmänheten 946 mdkr, varav den baltiska marknaden utgjorde 134 mdkr. Av den totala inlåningen från allmänheten bestod den baltiska delen av 84 mdkr. I Baltikum ökade utlåningen till privatpersoner med 64 procent och inlåningen med 27 procent. Hansabank ökade i Baltikum sin hypoteksportfölj med 69 procent till 42 mdkr och blev det ledande hypoteksinstitutet i alla tre baltiska länder. Swedbank skriver att hypotekslånen i Baltikum är låg på 20-30 procent av BNP mot 40-60 procent i hela EU. Swedbank rapporterar att Hansabank har under 2005 och 2006 jobbat aktivt för att öka användandet av konsumentkrediter för de baltiska kunderna. Blancolån har introducerats och tagits emot positivt av kunderna. Vid slutet av 2006 hade över 3 miljoner kreditkort givits ut av Hansabank, och den totala konsumentkreditportföljen ökat med 69 procent till 5 mdkr.

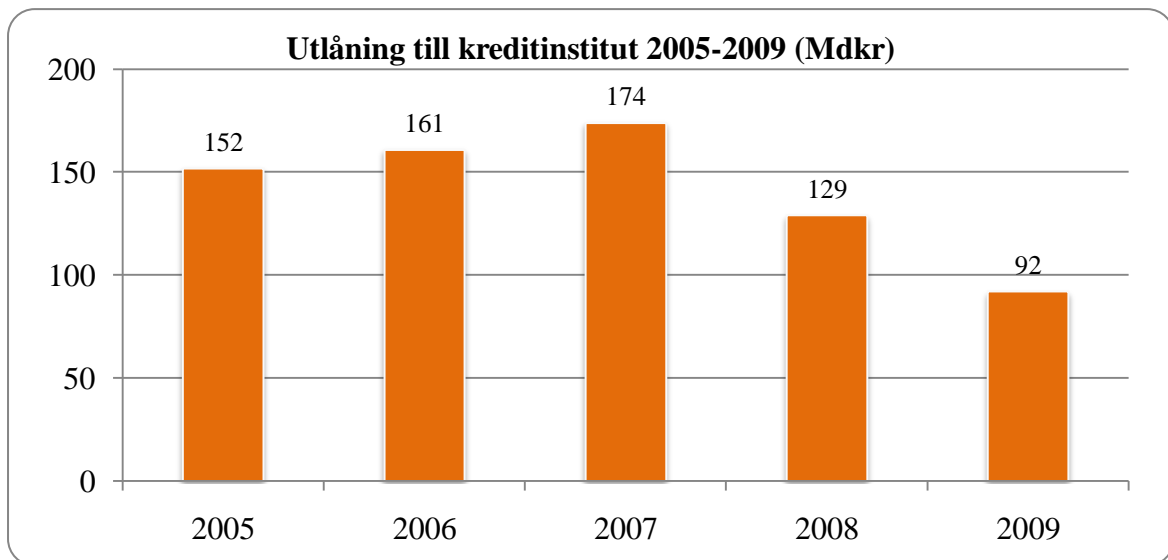
2007 ökar utlåningen i Baltikum med 33 procent till 177 mdkr, och inlåningen med 214 procent till 102 mdkr. En successiv avmattning har skett i Baltikum sedan 2006. Den lägre

ökningstakten av utlåningen beror enligt Swedbank på försiktigare kreditbedömning för att säkerställa kreditkvaliteten, samt en lägre aktivitet och efterfrågan på fastighetssidan. En försiktigare strategi har införts för försäljning och marknadsföring av kreditkort och andra konsumentkrediter. I början av 2007 avbröts all annonsering av kreditkort. Belåningsgraden i de baltiska länderna har ökat kraftigt de senaste åren. År 2004 låg belåningsgraden på 29 procent av ländernas BNP för att i slutet av 2007 ligga på 89 procent. Swedbank anser att de baltiska länderna uppvisar samma penetrationsgrad för kreditprodukter som Frankrike, Grekland och Italien, men ligger långt ifrån de nordiska länderna. Ökningen av bolån var 39 procent i Baltikum under 2007. Swedbank skriver att på grund av stramare villkor för nyutlåning har de tappat marknadsandelar på fastighetsmarknaden. Fastighetspriserna sjönk i Estland och Lettland, medan de ökade i Litauen, vars ekonomiska utveckling ligger efter de andra två baltstaterna.

2008 blir det år där utlåningen och in- och upplåningen är som högst. På den baltiska marknaden steg utlåningen med 23 procent under 2008 till 218 mdkr, medan inlåningen steg med 5 procent till 107 mdkr. I Baltikum minskade tillväxten i kreditgivning från att ha legat på 33 procent 2007 till att landa på 6 procent. Även inlåningstillväxten sjönk markant från 21,4 procent till 5 procent.

2009 minskar det utlånade kapitalet med 22 procent till 171 mdkr och det inlånade med 4 procent till 103 mdkr. Utlåningen till privatpersoner sjönk med 15,6 procent till 81 mdkr, medan inlåningen sjönk med 8 procent till 56 mdkr.

5.2.4 Utlåning till kreditinstitut

2005 lånade Swedbank ut totalt 152 mdkr till kreditinstitut. En ökning på 39 procent och 43 mdkr från 2004. Tillsammans med utlåningen till allmänheten på 822 mdkr uppgick den totala utlåningen i banken till 974 mdkr.

2006 ökade utlåningen till kreditinstitut med 9 mdkr till 161 mdkr. En relativt marginell ökning i förhållande till tidigare år. Även utlåningen till allmänheten ökade från 822 mdkr till 946 mdkr, vilket gjorde att den totala utlåningen ökade till 1 107 mdkr.

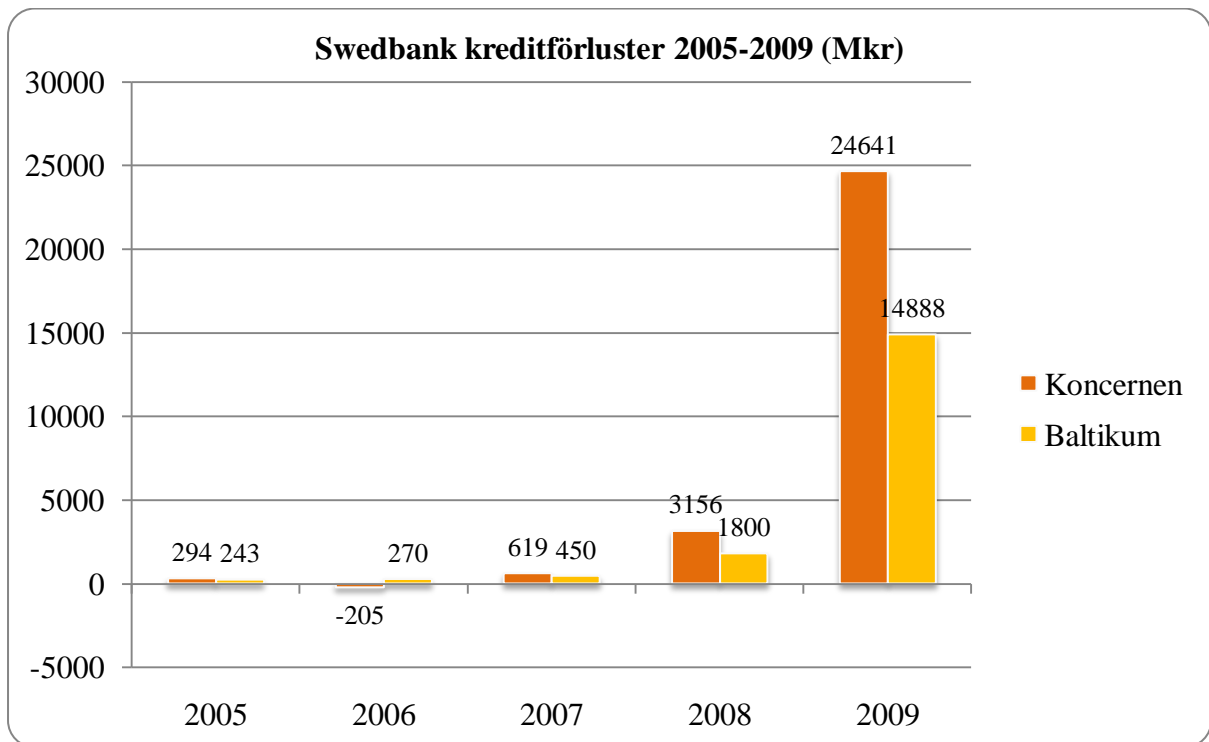
2007 visade stora likheter med 2006. Utlåningen till kreditinstitut ökade med 8 procent till 174 mdkr. Tillsammans med utlåningen till allmänheten lånade Swedbank totalt ut 1 309 mdkr 2007.

2008 minskade Swedbank för första gången på 4 år sin utlåning till kreditinstitut. Utlåningen minskade med 26 procent och således lånades 129 mdkr ut. Trots denna minskning ökade bankens utlåning till allmänheten med 152 mdkr. Den totala utlåningen blev därmed 1 415 mdkr.

2009 gick i samma fotspår som 2008. Banken fortsatte att minska sin utlåning till kreditinstituten. Utlåningen minskade med 36 mdkr, en minskning på 28 procent. Även utlåningen till allmänheten visade samma utveckling som 2008, en marginell ökning på 3 mdkr. Därmed minskade den totala utlåningen för första gången på de senaste 4 åren. Total utlåning uppgick till 1 382 mdkr.

5.2.5 Kreditförluster

Kreditförluster räknas ut genom att beräkna förlustnivån netto sett till den totala utlåningen som består av utlåning till allmänheten och utlåning till kreditinstitut. Kreditförlustnivån definieras som kreditförluster i relation till den totala utlåningen för koncernen. Den totala utlåningen är utlåning till allmänhet och kreditinstitut.

2005 råder det allmänt låga kreditförluster inom banksektorn. Kreditförlusterna för Swedbank under 2005 var 294 mkr. Swedbank anser sig ha en bra kreditförlustnivå som 2005 låg på 0,04 procent. Swedbanks baltiska marknad drogs med förhållandevis höga kreditförlustnivåer. Under 2005 gjorde banken en kreditförlust på 243 mkr och låg på en kreditförlustnivå på 0,44 procent.

2006 visar Swedbank en fortsatt god kreditkvalitet. Swedbank minskade sina kreditförluster från 294 till 205 mkr. Stark tillväxt på marknaden öppnade för ökad utlåning i banken. Bankens kreditförlustnivå sjönk till -0,02 procent. Trots den positiva utvecklingen i koncernen, hade den baltiska marknaden det fortsatt svårt. 2006 gjorde den baltiska delen av koncernen en kreditförlust på 270 mkr och hade en kreditförlustnivå på 0,32 procent. En liten minskning från året innan.

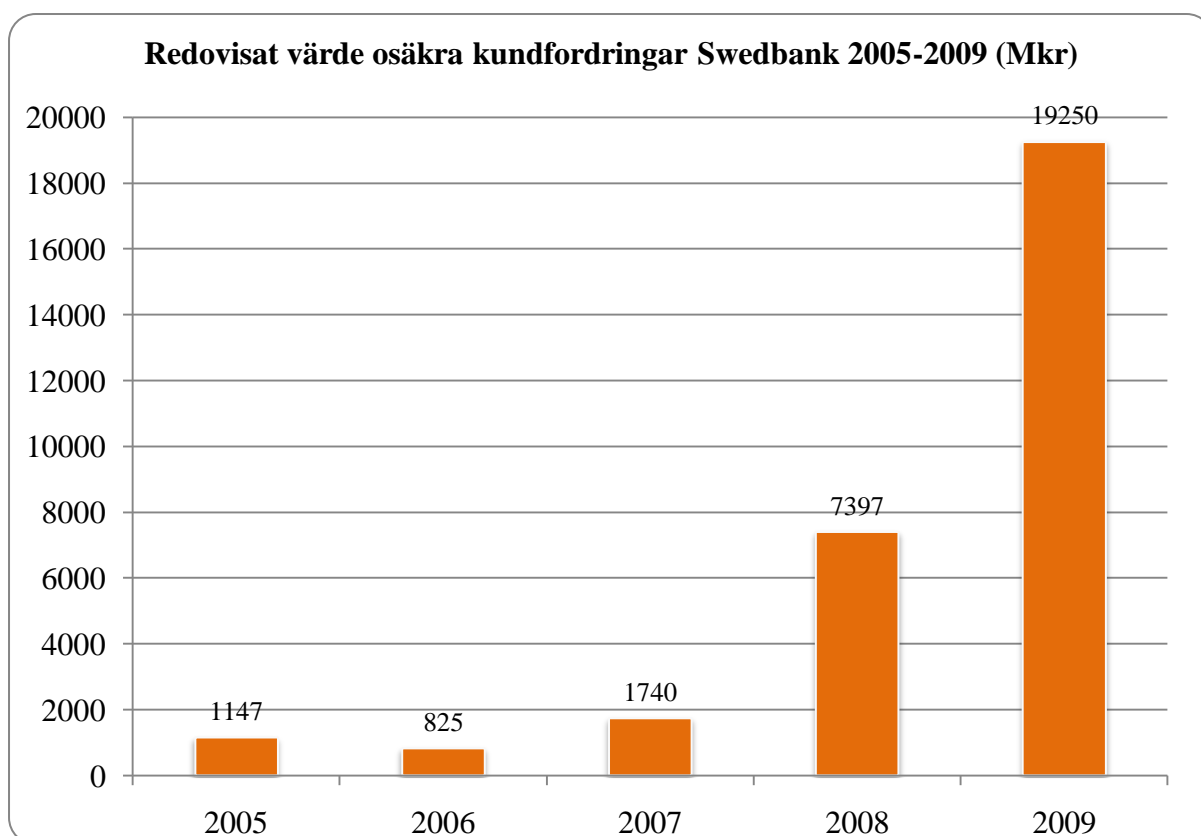
2007 ökade kreditförlusterna från 205 till 619 mkr. Kreditförlustnivån ökade från 0,02 procent till 0,07 procent. Banken visade god tillväxt och känner under perioden tilltro till framtiden trots denna utveckling. Dock har oro och turbulens noterats på finansmarknaden, något som är kopplat till den amerikanska bolånekrisen. Denna turbulens har spridit sig till Swedbanks baltiska rörelse som nu visat på ökade kreditförluster. 2007 låg kreditförlustnivån på 0,35 procent och en kreditförlust på 450 mkr. Allt detta har lett till ökade upplåningskostnader och sämre villkor för banken.

2008 fortsatte kreditförlusterna att öka kraftigt. Finanskrisen har utlöst en global lågkonjunktur vilket har lett till ökade svårigheter för kunder att betala sina räntor och amorteringar. Swedbank redovisade kreditförluster på 3 156 mkr. Kreditförlustnivån noterades på 0.24 procent. I Baltikum har de gått fortsatt svårt. Banken redovisade en kreditförlust på 1 800 mkr och hade en kreditförlustnivå på 0,9 procent.

2009 visar att den globala krisen slagit hårt i de länder Swedbank verkar i. Minskad BNP i Sverige, Estland, Lettland, Litauen, Ukraina och Ryssland gjorde att många av bankens lånekunder hade svårt att betala sina räntor och amorteringar. Banken redovisade en kraftig ökning i kreditförluster från året innan, 24 641 mkr. Kreditförlustnivån nådde rekordhöga 1,74 procent. I Baltikum sköt kreditförlusterna i taket och förlusterna beräknades till 14 888 mkr under 2009. Samtidigt redovisades en kreditförlustnivå på 6,57 procent.

5.2.6 Osäkra kundfordringar

En kundfordring definieras som osäker om den sannolikt ej kommer fullföljas enligt de kontraktsvillkor som bestämts. Fordringen anses även som osäker ifall det inte finns någon form av säkerhet som med god marginal kan täcka upp för utlåningsbeloppet, räntor och eventuella avgifter vid försening.

2005 minskade andelen osäkra kundfordringarna från 2004 med 390 mkr. Andelen osäkra kundfordringar uppgick till 0,12 procent netto, en skillnad på 0,06 procentenheter från 2004, då de uppgick till 0,18 procent. Den sektor som bidrog mest var handel, hotell och restaurang med 341 mkr följt av tillverkningsindustrin med 260 mkr.

2006 fortsatte de osäkra kundfordringarna att sjunka. Sänkningen låg på 322 mkr och andelen osäkra kundfordringar i procent är nu 0,07 netto. Den sektor som bidrog mest till de osäkra kundfordringarna var privatpersoner med 161 mkr följt av företagsutlåning med 121 mkr. Banken noterade en minskning av osäkra kundfordringar för femte året i rad. Swedbank poängterar att detta är ett bevis för deras låga kreditrisk.

2007 ökade andelen osäkra kundfordringar för första gången på fem år. Swedbank noterade en andel osäkra kundfordringar på 0,13 procent netto. Banken förklarar denna ökning med uppköpet av en del i den ukrainska bankrörelsen. De sektorer som dominerade de osäkra kundfordringarna var privatpersoner med 481 mkr följt av fastighetsförvaltning som bidrog med 393 mkr.

2008 fortsatte bankens osäkra kundfordringar att öka betydande från 0,13 procent till 0,52 procent netto. Den baltiska bankrörelsen stod för 76 procent av denna ökning, brutto. De sektorer som bidrog mest till de osäkra kundfordringarna var fastighetsförvaltningen som detta år stod för 2 374 mkr av de osäkra fordringarna. På andra plats kom privatpersoner med 1 627 mkr.

2009 blev det år med kraftigast ökning i andel osäkra kundfordringar. Från 0,52 procent till 1,39 procent netto. Totalt redovisades 19 250 mkr i osäkra kundfordringar. Av dessa utgjorde sektorn privatpersoner den största andelen med 6 035 mkr. På andra plats återfinns fastighetsförvaltningen med 5 661 mkr. Orsaken till de ökade osäkra kundfordringarna förklarar banken med det fortsatt svåra ekonomiska läget på många av bankens marknader. Många av bankens kunder har haft svårt att betala sina räntor och amorteringar.

5.2.7 Riskklassificeringssystem

För att underlätta och effektivisera bankens riskbedömningsprocess har Swedbank de senaste åren använt sig av ett internt riskklassificeringssystem. Systemet består av en skala från 1 till 21, där 21 bedöms som lågrisk och 1 bedöms som mycket hög risk. Riskklasserna 10-21 bedöms ha 0,85 procent eller mindre i risk för fallissemang. Detta intervall kallas även ”investment grade”. Efter genomförd kreditanalys tilldelas således kunden ett värde på bankens interna riskskala. Syftet med systemet har varit att effektivisera och snabba på hanteringen av kreditansökningar. Att snabbt och precist bedöma kundens sannolikhet att falla och på så sätt uppskatta koncernens förluster vid ett sådant scenario. Att snabbt kunna ge osäkra och riskfyllda investeringar avslag samt godkänna säkra investeringar.

2005 Redovisade Swedbank inga närmare siffror om bankens fördelning av utlåning mellan de olika riskklasserna. Av ett diagram ur årsredovisningen går det att utläsa att cirka 19

procent av utlåningen på den svenska marknaden ligger på riskklass 21. Även riskklasserna 14 och 17 har en stor del av utlåningen .

2006 låg 65 procent av Swedbanks utlåning inom riskklasserna 10-21. Cirka 4 procent låg mellan 0-5 på skalan dvs. mycket hög risk. 92 procent av bankens utlåning till allmänheten bedömdes ligga inom riskklassen 10-21.

2007 låg 40 procent av Swedbanks utlåning till företag inom riskklasserna 10-21. Detta innebär en minskning på 25 procent sedan 2006. Utlåning till företagskunder med riskklass 0-5 låg på 3,5 procent, en minskning med 0,5 procentenheter. Den största delen utlåningen skedde inom riskklass 14 och 11. Utlåningen till allmänheten inom riskklassen 11-21 sjönk från 92 procent till 86 procent. Majoriteten av utlåningen skedde i riskklass 21.

2008 låg 43 procent av bankens utlåning till företag inom investment grade-skiktet, en ökning från året innan. Den största delen av utlåning till företag låg på riskklass 14. Utlåningen till allmänheten inom riskklasserna 13-21 sjönk ytterligare, från 86 procent till 66 procent. Den största delen av utlåningen skedde inom riskklass 21.

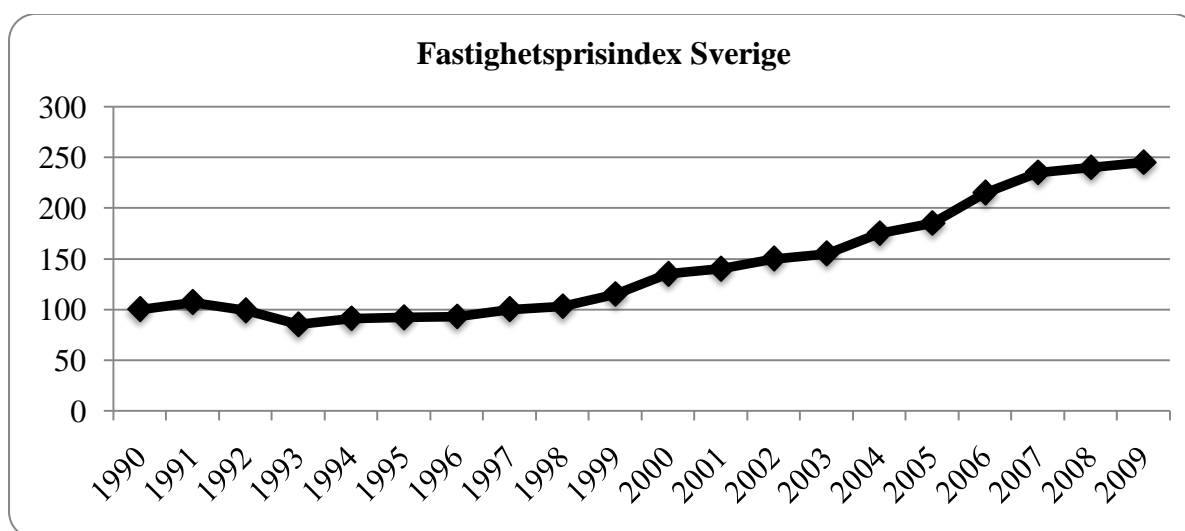
2009 redogjorde inte Swedbank för fördelningen mellan utlåningen till företag och allmänhet. De redovisade dock att 70 procent av deras totala exponering låg inom riskklassen 13-21. Vidare redovisade de att en fjärdedel av denna exponering låg över riskklass 19.

5.3 Omvärldsfaktorer

Utöver empiri om SEB och Swedbank har vi även valt att se på omvärldsfaktorer som har varit en bidragande faktor till hur kreditrisken i bankerna har utvecklats. Detta för att ge en bredare bild och förståelse av vad som har påverkat bankerna.

5.3.1 Huspriser i Sverige

Det vi här avser med hus är permanenta småhus enligt SCB:s beteckning. Som diagrammet visar har vi satt år 1990 som utgångspunkt. Under åren 1992 till 1997 låg fastighetspriserna under 1990 års nivå för att sedan göra en kraftig stigning som hållit i sig fram till idag. År 2009 låg fastighetspriserna på knappt 250 procent av 1990 års nivå. Från 2007 har ökningen av priserna avmattats något.

Källa: SCB⁴⁹

Mellan tremånadersperioden november-januari 2007-2008, och samma tremånadersperiod 2008-2009 sjönk huspriserna med 2 procent. Detta var första gången sedan 1996 som huspriserna sjönk på årsbasis. De största tappnen skedde i Gotlands och Västmanlands län med 9 respektive 7 procent, men kraftiga prisfall noterades även i storstadsområdena. I Stor-Stockholm och Stor-Göteborg sjönk priserna med 5 procent, medan sänkningen i Stor-Malmö var 4 procent.⁵⁰ Om en jämförelse görs mellan september–november 2010 och motsvarande period 2009, har en prisuppgång på 5 procent skett på riksnivå. Jämförs september–november

⁴⁹ http://www.scb.se/pages/tableAndChart___74164.aspx (Hämtad 2010-11-11)

⁵⁰ http://www.e24.se/pengar24/bostad/huspris-scb-pris-villor-bostadsratter_1091509.e24 (Hämtad 2010-11-11)

2010 med föregående tremånadersperiod låg huspriserna på samma nivå. Oförändrat var det även sett till Stor-Göteborg separat. I Stor-Stockholm hade dock en nedgång med 1 procent skett, medan en prisuppgång på 2 procent skett i Stor-Malmö.⁵¹

5.3.2 Hushållens ekonomiska marginaler

Swedbank presenterar för varje kvartal sedan 1993 en rapport om rikets hushålls förhållande mellan förvärvsinkomst och huskostnader i ett så kallat boindex. Indexet är 100 när hushållen förbrukar 15 procent av inkomsten före skatt till bolånekostnader, och anses utgöra gränsen för om hushållen har råd med sitt boende. Ligger istället indexet på 120 har hushållen enligt normen 20 procents inkomstmarginall för att klara boendekostnaderna.

Sett ur rikets perspektiv hade hushållen goda inkomstmarginaller under 2005, upp till 50 procent. Följande tre år skedde ett mer eller mindre rakt fall, för att landa på runt 100 år 2008. Därefter inträffade en rekyl under 2008 som ledde till att indexet passerade 160-strecket under 2009, för att under 2010 ligga stabilt inom 140-spannet.

Tas en titt på de regionala boindexen kan man se att Stor-Göteborgs och Stor-Malmös värden har under perioden 1993 till 2010 legat ca 30-50 enheter under hela rikets index, och har endast mellan 1996 och 2000 legat över 100. 2005 låg dock värdena nära 100, för att därefter göra stora tapp ner till cirka 65 till och med 2008. Under 2008 påbörjades ett stort uppsving och värdena har under 2009 och 2010 för det mesta legat en bit över 100. Sett till Stor-Stockholms index så har värdena under hela undersökningsperioden legat under 100 i varierande grad. Sedan 1996 har det legat mellan 40 och 70 enheter under rikssnittet. Mellan 2005 och 2008 gjorde Stor-Stockholm ett stort tapp från att ha legat på ett värde av 85 till att hamna så lågt som drygt 50. Under 2008 skedde ett stort uppsving och värdet låg under 2009 och 2010 mellan 90 och 80.

5.3.3 Hushållens belåning

FI släppte i september 2006 resultatet av en undersökning utförd samma år om läget på den svenska bolånemarknaden där SEB och Swedbank ingick. Det som framkom var bland annat att belåningsgraderna i nytulåningen hade ökat med cirka 10 procent under de föregående fyra åren, och låg under första kvartalet 2006 på cirka 57 procent. Det var de mindre

⁵¹ http://www.e24.se/pengar24/bostad/sa-mycket-kostar-villan-i-din-stad_2502421.e24 (Hämtad 2011-01-05)

bolåneinstituten och bankerna som hade stått för den högsta ökningstakten.

Amorteringstiderna hade under samma period ökat i genomsnitt med 6 år och uppgick till 63 år, något FI anser tyda på en ökad riskbenägenhet bland långivarna.

Räntemarginalerna hade sjunkit kraftigt för alla långgivare i undersökningen, och i genomsnitt var nedgången 20 procent. Kreditförlusterna ansågs mycket sannolika att öka då de vid tillfället låg på en mycket låg nivå. FI menade att om konkurrensen om bolånekunderna skulle hålla sig på lika hög nivå i framtiden skulle det finnas en risk att enskilda företag inte skulle vara kapabla att höja räntorna i den utsträckning de skulle behöva för att täcka de ökade kreditförlusterna. FI ansåg dock att trots den negativa utvecklingen utgjorde de faktiska nivåerna vid tillfället ännu ingen allvarlig risk för stabiliteten i banksektorn.⁵²

I en ny rapport från november 2009 slår FI fast att bolånen inte utgör något hot mot den svenska banksektorns stabilitet även om dåvarande kreditförlustnivåer skulle mångdubblas.⁵³ I februari 2010 presenterade FI en omfattande undersökning av institutens kreditgivning. Ett stickprov på 6 800 nytagna bolån inkluderades även. Slutsatsen som drogs var att marknaden överlag fungerar väl. Institutet sätter betalningsförmåga i centrum och använder utförliga kalkyler, och de allra flesta hushåll skulle klara en kraftigt höjd ränta. Risker i det finansiella systemet är utsatt för bedöms generellt som låg och det sägs att det skulle krävas mycket höga räntenivåer eller inkomstbortfall, i kombination med betydande prisfall, för att banksektorn skulle utsättas för betydande kreditförluster. FI menade dock att nya regler kring hushållens belåningsgrader kan göra gott då det finns ett antal hushåll som skulle ha en belåningsgrad överstigande hushållens marknadsvärde även vid måttliga prisfall. FI ansåg att belåningsnivåerna vid tillfället lämnar för snävt handlingsutrymme och skapar onödiga risker i systemet.⁵⁴

5.3.4 Baltikum

Mellan 2004 och 2005 gjorde fastighetspriserna i de baltiska huvudstäderna ett kraftigt uppsving. Från att ha legat i genomsnitt på 880 €/kvm i Vilnius, 1 000 €/kvm i Riga och 940 €/kvm i Tallinn under 2004, höjdes priserna till 2 500 €/kvm i Vilnius, 3 000 €/kvm i Riga

⁵² <http://www.fi.se/Press/Pressmeddelanden/Listan/Okade-risker-pa-bolanemarknaden/> (Hämtad 2010-12-10)

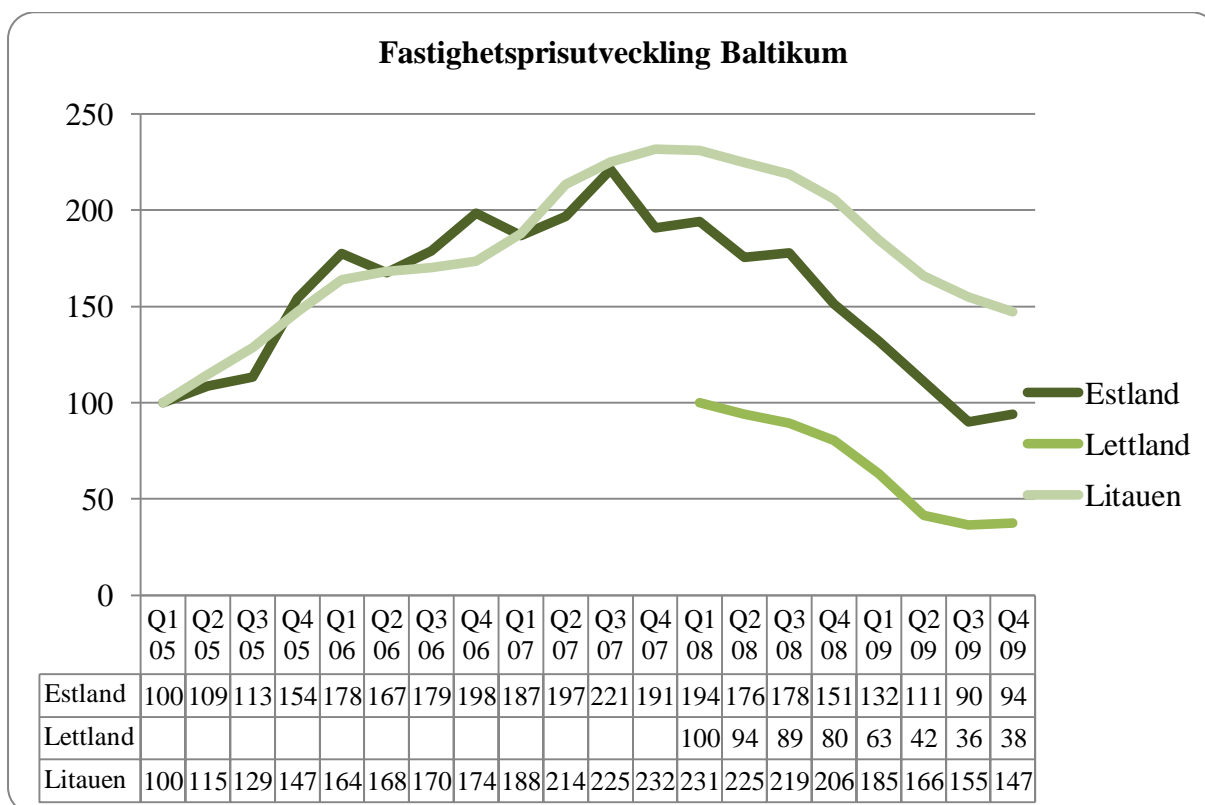
⁵³ http://www.fi.se/upload/43_Utredningar/20_Rapporter/2009/riskrapport2009_4.pdf (Hämtad 2010-12-10)

⁵⁴ <http://www.fi.se/Press/Pressmeddelanden/Listan/FI-ser-konsumentrisk-i-bolanen/> (Hämtad 2010-12-11)

och 2 600 €/kvm i Tallinn. Därmed skedde en prisökning med 184 procent i Vilnius, 200 procent i Riga och 177 procent i Tallinn. I centrum av dessa städer låg priserna omkring 3 000, 5 000 och 3 500 € respektive. Under 2005 fortsatte den uppåtgående trenden.

Fastigheter köptes som investeringar. Mellan 2001 och 2006 femdubblades fastighetspriserna i hela Baltikum. Experter som tidigare hade varnat för en fastighetsbubbla ansåg sig haft fel i slutet av 2006. 2007 kom dock kraschen. Under första halvåret sjönk fastighetspriserna med 14 procent i Lettland och sex procent i Estland. Litauens marknad var dock fortfarande stabil.⁵⁵

Under 2008 sjönk fastighetspriserna i Lettland med nära 30 procent, för att under 2009 halveras.⁵⁶ Utvecklingen för de baltiska huspriserna kan beskådas i grafen nedan.

Källa: Global Property Guide

⁵⁵ http://www.propertywisebulgaria.com/article/the-baltic-bubble-that-burst/id_2480/catid_6
(Hämtad 2010-11-15)

⁵⁶ http://www.e24.se/pengar24/bostad/bostadsmarknaden/skakigt-pa-bomarknaderna_1920625.e24
(Hämtad 2010-11-17)

5.3.4 Arbetslöshetsnivåer

Arbetslösheten i Baltikum i början av 2005 låg på runt 8,9–9,5 procent. Tack vare den snabba ekonomiska utvecklingen sjönk arbetslösheten tre år i rad. Estland visade den brantaste nedgången medan Lettland hade en mer flack kurva. I början av 2007 noterade länderna de lägsta siffrorna på 7 år. Estland och Litauen hade en arbetslöshet på ca 4 procent medan Lettland låg på ca 6 procent. I mitten av 2008 slår den globala bankkrisen till och drabbar snabbt arbetslösheten i länderna. På 1,5 år ökar arbetslösheten från cirka 4 procent till 21 procent. Lettland var det land som visade den snabbaste ökningen och nådde en arbetslöshet på 19,9 procent under mitten av 2009.⁵⁷

Arbetslösheten i Sverige låg under början av 2005 på ca 7,5 procent. Under de kommande åren sjönk sedan arbetslösheten något och låg som lägst på 5,8 procent. I början av 2008 började bankkrisen visa sig i siffrorna och arbetslösheten ökade sedan och nådde sin topp i början av 2009 med 8,9 procent.⁵⁸

5.3.5 Löneutvecklingen Baltikum och Sverige

Den ekonomiska utvecklingen i Baltikum har ökat kraftigt de senaste 10 åren. Regionens befolkning har ökat sin genomsnittsstandard enligt EU genomsnittet från 41 procent år 2000 till 62 procent, år 2008. Denna utveckling har varit möjlig genom bland annat omfattande kapitalflöden från utlandet, däribland banker.⁵⁹

Den snabba utvecklingen och tillväxten har gjort att lönerna i Baltikum har accelererat kraftigt de senaste 5 åren. Enligt EU-organet Euro toppar de baltiska länderna listan över de länder med kraftigast löneutveckling i unionen. Mest ökade Lettland med 32,3 procent under 2007. Sverige hamnar på tionde plats med en genomsnittlig ökning på 5 procent per år.⁶⁰

⁵⁷ http://www.google.com/publicdata?ds=z9a8a3sje0h8ii_&met=unemployment_rate&idim=eu_country:EE&dl=sv&hl=sv&q=arbetsl%C3%B6shet+estland#met=unemployment_rate&idim=eu_country:LV:EE:LT:SE
(Hämtad 2010-12-09)

⁵⁸ Ibid

⁵⁹ http://www.riksbank.se/upload/Dokument_riksbank/Kat_publicerat/Tal/2010/tal_100202.pdf
(Hämtad 2010-12-10)

⁶⁰ http://www.propertywisebulgaria.com/article/the-baltic-bubble-that-burst/id_2480/catid_6
(Hämtad 2010-11-15)

5.3.6 Marknadsdata för Sverige och de baltiska länderna

BNP utvecklingen i Baltikum har de senaste 12 åren visat en svag men stigande utveckling. 1996 låg BNP-nivån runt 6 mdusd. Sedan dess har som sagt utvecklingen gått sakta framåt. I början av 2005 låg BNP-nivån i Litauen på ca 26,9 mdusd. Litauen låg på 16 mdusd och Litauen på 14 mdusd. BNP-utvecklingen i de baltiska länderna har sedan 2005 visat samma utvecklingskurva. Litauen har under hela perioden legat högst medan Estland legat lägst. Under 2006 och 2008 har BNP-kurvan ökat kraftigt för alla länder men vid årsskiftet 2007-2008 började BNP-nivån sjunka för samtliga länder. Litauen noterade som högst 47 mdusd,

BNP-tillväxt %	2005	2006	2007	2008	2009
-Sverige	3,2	4,3	3,3	-0,4	-5,1
-Estland	9,4	10,6	6,9	-5,1	-13,9
-Lettland	10,6	12,2	10,0	-4,2	-18,0
-Litauen	7,8	7,8	9,8	2,9	-14,7
Inflation %					
-Sverige	0,5	1,4	2,2	3,5	-0,3
-Estland	4,1	4,4	6,7	10,4	-0,1
-Lettland	6,9	6,6	10,1	15,3	3,5
-Litauen	2,7	3,8	5,8	10,9	4,5
Bytesbalans, % (andel av BNP)					
-Sverige	7,0	7,3	8,3	9,6	7,2
-Estland	-10,0	-15,3	-17,2	-9,7	4,5
-Lettland	-12,5	-22,5	-22,3	-13,0	9,4
-Litauen	-7,1	-10,6	-14,5	-11,9	3,8
Statsskuld, % (andel av BNP)					
-Sverige	50,8	45,7	40,8	38,3	42,3
-Estland	4,5	4,5	3,8	4,6	7,2
-Lettland	12,4	10,7	9,0	19,5	36,1
-Litauen	18,4	18,0	16,9	15,6	29,3

Lettland 33,8 miljarder dollar och Estland 23,5 mdusd år 2008. Den globala finanskrisen gjorde sedan att alla tre länderna noterade lägre BNP 2009.

2004 var ett starkt tillväxtår och Sveriges BNP ökade med 4,2 procent. År 2005 gick BNP ner lite men återhämtade sig igen inför 2006. Än en gång noterade man en BNP-tillväxt över 4 procent. Under 2007 inleddes den finansiella krisen vilket gjorde avtryck på den svenska exporten och således Sveriges BNP som nu låg på 3,3 procent. 2008 var finanskrisens år och för första gången på 15 år minskade Sveriges BNP. Den låg nu på -0,61 procent. 2009 var åter ett negativt år. Minskad efterfrågan i omvärlden gjorde att Sveriges BNP sjönk med -5,34 procent.⁶¹

⁶¹ <http://www.swedbank.se/om-swedbank/investor-relations/aktieagare/marknadsdata/index.htm>
(Hämtad 2010-12-20)

Kap 6- Analys

I analysen kopplar vi ihop det empiriska materialet med teorin. Uppdelningen av de faktorer vi valt att undersöka ligger till grund för dispositionen av analysen.

6.1 SEB 2005

Under 2005 rådde det en snabb ekonomisk utveckling i de länder där SEB hade sin verksamhet. Låga arbetslöshetsnivåer, ökade fastighetspriser och en positiv löneutveckling möjliggjorde större utlåningsvolym, och hushållen blev mer skuldsatta än tidigare år. Utlåningen ökade i takt med den ekonomiska utvecklingen på samtliga av SEB:s marknader. Förutom utlåningen ökade också inlåningen från allmänheten. I en tid med högkonjunktur ter sig inte ökad utlåning som något extra riskfyllt och SEB:s riskprofil sticker inte ut. Riskklassificeringen av lånen, vilket avspeglar risken för betalningsfallissemang, ligger på en modest nivå där en klar majoritet av lånen står utanför risken att låntagaren inte lyckas fullfölja sina betalningsförpliktelser.

I takt med den normala utvecklingen av in- och utlåning och klassificeringen av dessa lån ligger andelen osäkra kundfordringar på en rimlig nivå sett till utlåningen. Riskutvecklingen under 2005 ger inte heller några skäl till varför inte de osäkra kundfordringarna skulle ligga på en normal nivå, med den ekonomiska tillväxt som råder på de marknader SEB verkar på. Osäkra kundfordringar bygger tillsammans med kreditförluster inte bara på årets utlåning, utan också på utlåningen historiskt sett. Därför är det svårt att göra en korrekt redogörelse eftersom vår tidsperiod bara sträcker sig mellan 2005-2009. Dock är nettot osäkra kundfordringar mindre 2005 jämfört med 2004, vilken ur kreditriskperspektiv är positivt. Den andra centrala delen i att avgöra en riskprofil är att se på kreditförlusterna. Under 2005 skedde en liten ökning från 2004, men den ökade utlåningen sätter kreditförlusterna i perspektiv. I Baltikum är kreditförlustnivån aningen högre än för koncernen i helhet. Med andra ord är riskprofilen aningen högre i Baltikum vid den här tidpunkten jämfört med koncernen som helhet. Bankens kapitaltäckningsgrad och kapitalbas, som ska fungera som en buffert vid oförutsägbara händelser, uppfyller under 2005 de krav som lagstiftningen anger med marginal. Riskprofilen under 2005 ger ingen anledning att höja kapitalbasen, dock höjs den ändå som ett tecken på stabila finanser från SEB:s sida.

Riskvärde: 4

6.2 SEB 2006

2006 fortsatte den ekonomiska utvecklingen på de marknader SEB är verksam på. Ökad BNP-tillväxt med tillhörande stabil tillväxt av andra makroekonomiska faktorer signalerar att ekonomin mår bra. Fastighetspriserna fortsatte att stiga både på den svenska och den baltiska marknaden och utlåningen ökar totalt med nästan 5 procent under 2006. Utlåningen på den baltiska marknaden fortsatte också den att öka, men med nästan 40 procent från året innan. Den explosiva ökningen av utlåningen i Baltikum hänger ihop med det ekonomiska uppsving som Estland, Lettland och Litauen upplever vid denna tidpunkt. Andelen osäkra kundfordringar följer samma tillväxttakt som utlåningen under 2006, d.v.s. det sker en ökning med nästan 5 procent från 2005.

Medan utlåningen och de osäkra kundfordringarna följer samma tillväxttakt lyckas SEB under 2006 minska sina kreditförluster. För SEB-koncernen har tillväxten i ekonomin gjort att riskprofilen har minskat i det avseende att fler låntagare fullgör sina betalningsförpliktelser. Att kreditförlustnivån minskar kan inte ses som ett annat tecken än på balanserad utlåning och bra kreditbedömning av låntagaren i samband med utgivande av lån. Enda orosmolnet är att kreditförlusterna ökar i Baltikum, något som dock kan förklaras med den expansiva utlåningen som beskrivits ovan. Kapitäläckningsgraden ökade något under 2006 till 11,5 procent. Kapitalbasen stärks något och de riskvägda tillgångarna ökade procentuellt med utlåningen. Att de riskvägda tillgångarna ökade hör främst samman med ökade bolån på den baltiska marknaden.

Riskvärde: 5

6.3 SEB 2007

2007 fortsatte i samma anda som 2005 och 2006. Arbetslösheten befinner sig på rekordlåga nivåer i Baltikum och fastighetspriserna har rusat i höjden i en sällan skådad takt. Den totala utlåningen ökade med över 18 procent, vilket är uppseendeväckande. Sett på enskilda marknader ökade utlåningen i Baltikum med nästan 30 procent. På två år har utlåningen i Baltikum ökat med över 80 procent, vilket inte kan förknippas med en restriktiv lånepolitik. Riskklassificeringen av lånen skiljer sig däremot inte mycket från 2005 och 2006 års nivåer. Trots att en ökad utlåning har skett, innebär enligt SEB detta ingen ökad risk för betalningsfallissemang från låntagarna, och riskbedömningen som SEB gör på sina lån är fortsatt på de nivåer vi sett under 2005 och 2006. De osäkra kundfordringarna minskar under

2007 till en lägstanivå för den period studien innefattar. Nettot för osäkra kundfordringar för både koncernen och Baltikum minskar under 2007, vilket skulle kunna indikera att riskprofilen inte påverkats nämnvärt av den ökade utlåningen, men också att osäkra kundfordringar övergått i kreditförluster.

Den snabba makroekonomiska tillväxten i Baltikum borde kunna indikera en ökad risk med att expandera där, men det finns också potentiellt mycket vinst att hämta i regionen. Kreditförlusterna ökar dock för koncernen under 2007, vilket kan förklaras med finansiell osäkerhet i världsekonomin i slutet av året. Kreditförlustnivån 2007 avslöjar en viktig skillnad mellan koncernen och Baltikum, en skillnad som tidigare år inte varit så påtaglig. Baltikum står för 33 procent av hela koncernens kreditförluster under 2007 trots att Baltikum bara står för 10 procent av den totala utlåningen. Detta indikerar att det finns brister i kreditgivningen i Baltikum jämfört med kreditgivningen övrigt i koncernen och att riskprofilen har förändrats sedan 2005. SEB:s kapitaltäckningsgrad når under 2007 en nivå på 11,0 procent, och detta är samma år som de nya kapitaltäckningsreglerna i Basel II träder i kraft. Kapitalbasen ökar något under året samtidigt som de riskvägda tillgångarna ökar än mer, vilket ger en förklaring till en något lägre kapitaltäckningsgrad.

Riskvärde: 6

6.4 SEB 2008

Den finansiella oron i världen kulminerar med Lehman Brothers kollaps under det tredje kvartalet. Stöd från regeringar och centralbanker införs för att stabilisera finansmarknaden. Det kvarstår dock många frågetecken och finanskrisen har medfört en konjunkturedgång som saknat motstycke under de senaste decennierna. Förtroendet för bankerna minskar och SEB vidtar åtgärder för att minska sina kreditförluster på de marknader som drabbats hårdast av krisen. Tillväxten i Sverige och de baltiska länderna minskar och arbetslösheten ökar markant. Huspriserna dalar i Baltikum, vilket kommer att få effekter för framtiden. 2008 blir trots finanskrisen det år då utlåningen är som högst. Från 2007 ökar den totala utlåningen med över 17 procent. I Baltikum ökar utlåningen med över 22 procent. Den ökade utlåningen i kombination med inlåningen kan inte annat än ses som väldigt riskfylld med tanke på det ekonomiska läge som råder runt om i världen och på de marknader som SEB är verksamma på.

Trots den finansiella oron sker det inte några markanta skillnader i riskklassificeringen hos SEB. Den s.k. Watch-listen som behandlar de lån som har störst risk att bli osäkra fordringar eller kreditförluster är i stort sett oförändrad jämfört med perioden 2005-2007. Osäkra fordringar ökar också dem under 2008. Noterbart är att andelen osäkra fordringar är tre gånger högre i Baltikum än för koncernen som helhet. Osäkra fordringar är en indikator på att kreditrisken är på väg uppåt för banken. Kreditförlusterna är en nästan större indikator på hur kreditrisken sett ut. Kreditförlustnivån i Baltikum ökar under 2008 med nästan 200 procent, och Baltikum står nu för majoriteten av kreditförlusterna för hela koncernen. En bubbla som har byggts upp genom offensiv utlåning håller på att spricka. Värt är att notera att Baltikum, som står för merparten av kreditförlusterna, endast stod för 11 procent av den totala utlåningen. Kapitaltäckningsgraden minskar under 2008 med 0,4 enheter till 10,6 procent, trots att kapitalbasen ökar. Samtidigt som kapitalbasen ökar, ökar också de riskvägda tillgångarna, vilket indikerar en osäkerhet för framtiden.

Riskvärde: 8

6.5 SEB 2009

SEB har upplevt sitt svåraste finansiella år sedan krisen på 90-talet. Den baltiska verksamheten var den som drabbade banken värst och led med stora förluster. Även 2009 har varit en utmaning för bankerna; fastighetspriserna har fortsatt dyka, arbetslösheten har ökat kraftigt tillsammans med en negativ BNP-tillväxt på samtliga marknader. Trots detta visar alla länder positiva bytesbalanser, något som kan tyckas motsägelsefullt i svåra tider som dessa, men som i Baltikum enklast förklaras med en kraftigt försämrad köpkraft. För att möta den ökade finansiella risken har SEB valt att minska sin totala utlåning till allmänheten med 8,5 procent, dock har utlåning till kreditinstitut ökat för femte året i rad, något som kan verka paradoxalt. Det kan dock röra sig om utlåning till förmånliga villkor, något som kan generera goda intäkter. Den rådande recessionen på marknaden har även gjort att den totala inlåningen i banken har minskat.

SEB:s utlåningsfördelning har under 2009 gjort några anmärkningsvärda förändringar; banken har valt att öka utlåningen till sin säkraste riskklass med 2,5 procentenheter. De har även ökat sin utlåning till sin högsta riskklass med 2,1 procentenheter till 4,5 procent, vilket kan tyckas som ett stort risktagande för banken i detta läge. Denna typ av offensiva utlåning är något som

kan komma att påverka framtida osäkra kundfordringar och eventuella kreditförluster, och som i sin tur påverkade riskprofilen, något som banken inte har råd med just nu.

2008 års aggressiva utlåning i förhållande till det rådande finansiella läget på marknaden börjar nu göra sig påmind. De osäkra kundfordringarna ökade med en sällan skådad hastighet. Jämfört med 2008 har nu de osäkra kundfordringarna nästan fördubblats från 11 mkr till 21 mkr. Samtidigt har kreditförlusterna ökat kraftigt. Koncernen som helhet har ökat sitt värde från 0,3 till 0,9 procent. Den hårt förlustdrabbade baltiska marknaden har ökat sina kreditförluster från 1,2 till 5,4 procent. En utveckling som sätter banken på hårt prov och således ökar risken. Den riskreducering banken tänkt sig i och med minskad utlåning utplånas i princip av de ökade kreditförlusterna. SEB:s lösning för att rädda sitt anseende och undvika konkurs var bland annat att öka sin kapitaltäckning med 2,6 procentenheter till 13,5 procent. För att ytterligare säkra bankens finansiella tillstånd genomfördes en nyemission på 15 mdkr samt att utdelningen till bankens aktieägare utgick.

Riskvärde: 7

6.6 Swedbank 2005

Det finansiella klimatet och tillväxten på Swedbanks marknader var i början av 2005 blomstrande. BNP-tillväxten i Sverige låg på cirka 3,2 procent och i de baltiska länderna cirka 9 procent. Arbetslösheten låg på runt 9 procent i Baltikum och 7,5 procent i Sverige. Lönenivån steg i regionen och fastighetspriserna ökade kraftigt i både Sverige och Baltikum. Trots denna utveckling visade de baltiska länderna negativa bytesbalanser, något som kan tänkas vara en indikator om hur framtida tillväxt kan tänkas bli samt att de pengar som konsumeras inte kommer från ländernas export utan lånas externt. Under samma period visade Sverige positiva siffror i bytesbalansen.

I det till synes goda klimatet med undantag för bytesbalansen i Baltikum, valde Swedbank att öka sin totala utlåning till allmänheten med 14 procent och sin utlåning i Baltikum med 80 procent. Av utlåningen till Baltikum var det bara en ytterst liten del som gick till s.k. konsumtionslån vilket skulle kunna vara en förklaring till den ökning av investeringar i fastigheter som gjordes under året, främst i Baltikum. Fastighetspriserna både i Sverige och i Baltikum ökade kraftigt vilket även det eventuellt kan härledas till den ökade tillgången på pengar och således efterfrågan på fastigheter.

Av den totala utlåningen som Swedbank hade under året skedde de flesta lånen till kunder inom riskklasserna 14-17 samt riskklassen 21. Alla klasser inom bankens s.k. Investment grade skikt. Med denna utlåningsfördelning lyckades koncernen minska sina osäkra kundfodringar från 0,18 procent till 0,12 procent. Med den minskade andelen osäkra kundfodringarna lyckades Swedbank även hålla nere sina kreditförluster i koncernen som helhet. På den baltiska marknaden har dock siffrorna sett sämre ut. Regionen visade höga kreditförlustnivåer i förhållande till bankens förlustnivå. Marknaden tycktes ha likviditetsproblem, något som delvis berodde på den höga fastighetsutlåningen. Fler och fler av bankens kunder tycks ha svårigheter att fullfölja sina åtagande. SEB:s riskprofil ser som helhet bra ut. Koncernen visar goda siffror både när de gäller kreditförluster, inlåning, osäkra fodringar m.m. vilket gör att de inte i nuläget finns orsak att oro sig. Den baltiska verksamheten tycks släpa efter lite vilket torde innebära en viss ökad risk för banken.

Bankens kapitaltäckning under 2005 låg på 9,7 procent vilket uppfyller lagstiftningens krav. Trots detta väljer Swedbank att öka utlåningen inför nästa år, något som kan tyda på att banken känner viss oro inför framtiden.

Riskvärde: 5

6.7 Swedbank 2006

Under 2006 fortsatte den positiva ekonomiska utvecklingen på samtliga av Swedbanks marknader. En fortsatt ökning av BNP sker på både den svenska och den baltiska marknaden. Dock uppvisade samtliga baltiska länder återigen en negativ bytesbalans, medan Sveriges bytesbalans nu ökade från 7,0 till 7,3 procent av BNP. Fastighetspriserna fortsätter även de att öka på samtliga marknader. Den fortsatt positiva löneutvecklingen, den minskade arbetslösheten och den ökade inlåningen gjorde att Swedbank nu återigen valde att öka sin utlåning. Till allmänheten ökade utlåningen med 15 procent, varav bolångivningen bidrog med en ökning på 11 procent. I Baltikum ökade utlåningen till privatpersoner med 64 procent, mer än dubbelt så mycket som inlåningen, detta trots föregående års kraftiga kreditförluster i området. Bolångivningen i Estland, Lettland och Litauen ökade med 69 procent vilket gjorde Swedbank till ledande hypoteksinstitut i Baltikum. Dock låg bolånen fortfarande lågt i regionen jämfört med övriga EU.

Av bankens totala utlåning har 65 procent gått till kunder inom investment-grade-skiktet, det vill säga säker utlåning. Ca 4 procent av utlåningen gick till riskklasserna 0-5, vilket innebär mycket hög risk. Denna utlåningsfördelning visade sig vara positiv ur ett riskperspektiv, då banken återigen sänkte sina osäkra kundfordringar och fler kunder lyckades fullfölja sina åtaganden, något som även visar på att bankens riskklassificering tycks fungera bra. Den minskade andelen osäkra kundfordringar de senaste två åren har även de satt spår i bankens kreditförluster. Liksom 2005, minskade bankens kreditförluster även 2006. Totalt sett sjönk kreditförlusterna med 30 procent. Denna positiva utveckling tycks även ha påverkat den baltiska marknaden som nu även den visar en nedgång i kreditförluster med 30 procent.

Swedbanks egna mätningar visar dock att i Sverige så minskar befolkningens ekonomiska marginaler, medan även belåningsgraden för hushåll ökar. Befolkningens minskade marginaler tillsammans med ökad belåningsgrad är helt klart faktorer som banken bör ta i beaktning då de är potentiella riskhöjare. Samtidigt har amorteringstiden de senaste 4 åren ökat med 6 år vilket kan vara ett sätt att minska risken och underlätta för kunderna och samtidigt undvika kreditförluster.

Swedbank väljer att öka kapitaltäckningen med 0,1 procentenheter till 9,8 procent, lagstiftningen kräver här 8 procent. En förklaring till bankens val att öka kapitaltäckningen kan vara ett sätt att minska bankens risk gentemot den fortsatt osäkra baltiska marknaden. Bankens primärkapitalrelation ligger på samma nivå som året innan, 6,5 procent. Även här har man god marginal gentemot det lagstiftade kravet på 4 procent. Marknadens utveckling mot bankens ökade utlåning varnar inte om någon ökad riskprofil under 2006.

Riskvärde: 4.

6.8 Swedbank 2007

Sverige fortsatte under 2007 att visa en stadig BNP-tillväxt samtidigt som arbetslösheten låg på en relativt stadigt låg nivå. Att Swedbank ökade sin utlåning i Sverige med 14 procent tyder självklart på en aggressiv utlåningsstrategi, men ej på särskilt stort risktagande. Sverige var vid tillfället mycket välmående med en stadig inflation nära 2 procent, sjunkande statsskuld och ökat plus i bytesbalansen.

Bolångivningen ökade med 12 procent. Denna utlåning gavs med FI:s ord i ryggen från 2006 om att kreditförlusterna med stor sannolikhet skulle öka, även om de också sa 2006 att stabiliteten i banksektorn inte var hotad. Under 2006 hade de svenska hushållens belåning ökat från 69 till 72 procent av BNP, och den fortsatte att öka med samma takt upp till 75 procent under 2007. Hushållens ekonomiska marginaler minskade också mycket under den här perioden, framförallt i storstadsregionerna, där värdena rörde sig långt under vad som anses vara minimum. Fastighetspriserna hade under 2006 rört sig kraftigt uppåt, något som Swedbank förmodligen såg som ett tecken som gör bolån säkrare. Under 2007 avtog dock prisstegringen något. Totalt sett bör Swedbanks bolångivning i Sverige ses som aningen riskfylld.

Tillväxten i Estland och Lettland avmattades något men låg fortfarande på en mycket hög nivå, medan Litauen visade på en högre tillväxt än föregående år. Baltländerna uppvisade den lägsta arbetslösheten på 7 år och statsskulderna som procent av BNP minskade. Dock ökade underskottet i bytesbalanserna för Estland och Litauen, vilket delvis kan förklaras av att värdet mäts som procent av BNP (som minskade), medan den låg kvar på den farligt höga nivån för Lettland. Att Swedbank infört försiktigare kreditbedömning och marknadsföring av konsumentkrediter, till exempel att annonseringen av kreditkort upphörde, tyder på en sänkt risknivå. Att Swedbank infört stramare villkor för nyutlåning av bolån går i samma linje. Att Swedbank ändå ökade sin utlåning i de baltiska länderna med 33 procent, och sin bolångivning med 39 procent, måste ändå anses mycket riskfyllt. Den höga inflationen i länderna, de stora underskotten i bytesbalanserna, de kraftiga ökningarna i fastighetspriser, de extrema ökningarna av löner (Lettland 32,3 procent under 2007) och det faktum att belåningsgraden för länderna låg på 89 procent av BNP under 2007, från att ha legat på 29 procent år 2004, är tillsammans tecken på en bubbla. Swedbank har även 2007 tagit stor risk i Baltikum. Swedbanks egen riskklassificering av utlåningen för året visar på en ökad risk i utlåningen, vilket går hand i hand med det faktum att Swedbank har ökat sin utlåning i Baltikum samtidigt som bubblan har blåsts allt större där. De osäkra kundfordringarna ökade för första gången på fem år. Detta går i linje med att tillväxten i främst Baltikum började avta. Att kreditförlusterna ökade med över 200 procent, beror självklart inte bara på 2007:s års bankrörelse, men det förstärker bilden av ett högt risktagande för Swedbank. Kapitäläckningen för 2007 minskade med 0,5 procentenheter till 9,3 procent, trots att kapitalbasen ökade med 8 procent. Detta var året då Basel II-reglerna infördes.

Riskvärde: 6

6.9 Swedbank 2008

2008 visade sig finanskrisen i Sveriges BNP:s siffror, som slutade på minus för året. Andra siffror visade emellertid på ett välmående Sverige med en förbättrad bytesbalans, en inflation på en acceptabel nivå och en sjunkande statsskuld. Ökningen i utlåning totalt i Sverige sjönk för Swedbank och hamnade på 7,6 procent. Till privatpersoner var ökningen 10 procent. Även om ökningen minskade, så måste det att öka sin utlåning så mycket i ett land med ekonomisk nedgång, där arbetslösheten ökar, anses riskfyllt. Sedan bör det påpekas att finanskrisen inte drabbade Sverige på allvar förrän den andra halvan av 2008. En kraftig minskning i utlåning skedde till kreditinstitut, vilket tyder på att Swedbank inte velat risksätta pengar på den oroliga bankmarknaden.

2008 låg hushållens ekonomiska marginaler på den lägsta nivån på länge, samtidigt som ökningen i huspriser avtog under 2007. 2008 sjönk huspriserna för första gången på 12 år. Att Swedbank sänkte sin bolånggivning och istället fokuserade på att svenska kunder skulle klara av sina amorteringar tyder på ett risktagande anpassat till omständigheterna.

I Baltikum visade sig finanskrisens effekter på allvar under 2008. Estland och Lettland uppvisade en negativ BNP på 4-5 procent. Litauens BNP låg kvar på plus men minskade från 9,8 procent till 2,9. Alla länder hade hög inflation och en ökande arbetslöshet, samt sjunkande huspriser. Att bytesbalansen visade på bättre siffror beror inte på mer export, istället på försämrade köpkraft. Under de här förutsättningarna valde Swedbank höja sin utlåning i Baltikum med 23 procent, något som måste anses mycket riskfullt. Detta är något som Swedbanks egna riskklassificering bekräftar; utlåningen inom investment grade-spannet till privatpersoner sjönk från 86 procent till 66 procent. Den baltiska marknaden utgjorde även $\frac{3}{4}$ av ökningen av de osäkra fordringarna, en ökning på 300 procent. Stora kreditförluster i Baltikum, men även en stor ökning av kreditförluster för hela koncernen, inträffade under 2008. Swedbanks risk för 2008 var den högsta hittills under mätperioden. Risktagandet jämfört med året innan har ökat, då risken främst bestod av att stark utlåning skedde i ett Baltikum där en bubbla var på väg att spricka. 2008 sprack bubblan, ändå lånade Swedbank ut mer än något annat år, fastän de redan innan kände till bolånekrisen i USA. En kraftig ökning av kapitaltäckningen skedde under 2008. Från att ha legat på 9,3 procent 2007 till att hamna på 11,6 procent 2008. Detta var främst på grund av att en nyemission genomfördes så att kapitalbasen kraftigt kunde höjas, då även de riskvägda tillgångarna ökade.

Riskvärde: 9

6.10 Swedbank 2009

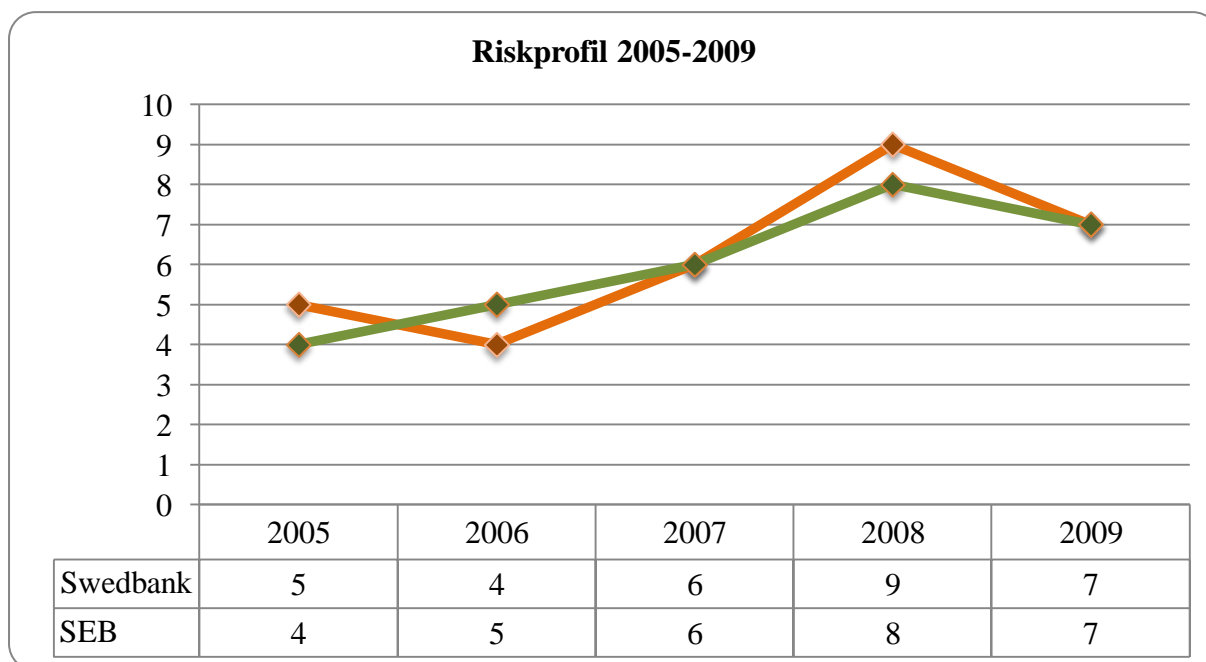
Under 2009 visade Sverige på en stark ekonomisk tillbakagång med deflation och ett negativt BNP på 5,1 procent. Arbetslösheten toppade på 8,9 procent. Paradoxalt fortsatte huspriserna upp och hushållens ekonomiska marginaler visade på ett värde långt högre än tidigare år. Swedbank ökade sin utlåning till allmänheten med endast 2 procent detta år, ökningen till privatpersoner uppgick dock till 7 procent. Denna sänkning i utlåningstillväxten menar Swedbank beror på striktare kreditprövning och villkor för att balansera sin kreditportfölj. Detta tyder på att Swedbank har för avsikt att sänka sin risk. Att utlåningen till kreditinstitut fortsatte att sjunka kraftigt tyder på att Swedbank fortsätter att sänka sitt risktagande, genom att låna ut mindre till den oroliga banksektorn. Dock bör påpekas att banksektorn vid det här läget var uppbackad av den svenska staten.

Baltikum uppvisade katastrofala siffror 2009, med negativt BNP på 13,9 – 18 procent och skyhögt arbetslöshet. Swedbank minskade sitt utlånade kapital kraftigt här, samtidigt som även det inlånade kapitalet sjönk.

Swedbanks egen riskklassificering visar på att lägre risk har tagits i årets utlåning. Att de osäkra fordringarna ökade kraftigt är förmodligen främst en konsekvens av det höga risktagandet från föregående år. Samma sak gäller den kraftiga ökningen i kreditförluster. Kapitältäckningen ökade kraftigt från 11,6 procent till 13,5 procent, med hjälp av både förstärkt kapitalbas på grund av nyemission och en minskning i riskvägda tillgångar, vilket går i linje med Swedbanks riskreducerande ambition som beskrivits ovan.

Riskvärde: 7

6.11 Sammanfattande analys

I ovanstående diagram har en sammanställning av bankernas riskprofil gjorts med bakgrund av den empiriska materielen. Gemensamt för både SEB och Swedbank har varit ett ökat risktagande, vilket har medfört ökade kreditförluster, större andel osäkra fordringar och en allmänt högre kreditförlustnivå. I finanskrisens spår med utspridd finansiell oro och försämrade makroekonomiska utsikter har utlåningen från bankerna ökat. Ökad utlåning i osäkra tider med oklara framtidsutsikter bör tolkas som ett högre risktagande, vilket resulterar i en högre riskprofil. De tre senaste åren mellan 2007 och 2009 har både SEB och Swedbank tagit sig an en högre riskprofil än under 2005 och 2006, och det har visat sig kostsamt för båda bankerna. Den stora orsaken till de höga riskprofilerna och de ökade förlusterna har varit verksamheten i Baltikum. Finanskrisen drabbade den baltiska verksamheten hårdare än den svenska, och majoriteten av båda bankernas kreditförluster finner vi på den baltiska marknaden. De outvecklade statsfinanserna i Baltikum sattes på prov av den senaste finanskrisen och de makroekonomiska effekterna blev stora. Detta påverkar givetvis direkt den verksamhet som SEB och Swedbank bedriver på dessa marknader. Resultatet av detta blev att de låntagare som fanns i dessa länder nu hade svårt att fullfölja sina betalningsförpliktelser gentemot bankerna, vilket fick till följd att kreditrisken ökade. Införandet av Basel II i januari 2007 har onekligen gjort att både SEB och Swedbank ökat sin kapitaltäckningsgrad, men det finns anledning att tro att de stora oroligheterna i ekonomin har gjort att Basel II haft liten påverkan på bankerna. Grundtanken med Baselbestämmelserna har

varit att bankerna ska ha en kapitalbuffert för oförutsägbara händelser, och att genom denna buffert kunna lindra smällarna av finanskriser. Det kan bara spekuleras i hur SEB:s och Swedbanks kreditrisknivå hade sett ut utan Basel II, men kapitaltäckningsregler är helt klart här för att stanna. Inom några år och efter en genomgående analys av dagens kapitaltäckningsregler kommer säkerligen nya kapitalkrav ställas på bankerna. Kapitalbasen har genomgående sedan 2005 stärkts hos både SEB och Swedbank, och kapitaltäckningsgraden på 8 procent som den första Baselbestämmelsen fastlade överträffades av både SEB och Swedbank under 2005 och 2006. I och med Basel II har både SEB och Swedbank fått godkänt av FI för sina interna kapitalutvärderingar som ligger till grund för bankernas kapitalbehov.

6.12 Teorikoppling

Som framgår av insamlad data låg Swedbanks kapitaltäckning kvar på samma nivå 2006 som året innan. Under 2007 ökade emellertid Swedbank sin kapitalbas med hela 8 procent, vilket är det år då Basel II-reglerna implementerades. Detta var även ett år då de riskvägda tillgångarna ökade kraftigt, vilket ledde till en knapp sänkning av kapitaltäckningen. 2008 ökade kapitalbasen mycket kraftigt medan de riskvägda tillgångarna inte ökade i samma takt. Detta ledde till att kapitaltäckningen förstärktes markant. Under 2009 skedde ett trendbrott, då kapitalbasen låg relativt oförändrad medan de riskvägda tillgångarna kraftigt sänktes, vilket ledde till att kapitaltäckningen åter kraftigt höjdes.

SEB ökade under 2006 sina riskvägda tillgångar, men ökade sin kapitalbas ännu mer, vilket ledde till en ökad kapitaltäckning. Under 2007, Basel II-året, fortsatte ökningen av både kapitalbasen och de riskvägda tillgångarna. De senare ökade mer än kapitalbasen vilket ledde till en sänkt kapitaltäckning. Under 2008 ökade både kapitalbasen och de riskvägda tillgångarna, vilket till slut åter igen ledde till en sänkt kapitaltäckning. Året efter stärkte SEB kapitalbasen avsevärt vilket ledde till en kraftigt ökad kapitaltäckning.

De moral hazard-teorier som menar att banker med hjälp av insättningsgarantier får ett incitament att sänka sin kapitaltäckning kan inte appliceras på fallet Swedbank/SEB. 2008 infördes insättningsgarantierna i Sverige, och med undantag av SEB:s marginella sänkning av kapitaltäckningen samma år så har bankerna visat en kapitaltäckningshöjande trend. Den moral hazard-teori som säger att ett kapitaltäckningskrav sänker en banks moral hazard

beteende är svår att utvärdera i vår fallstudie. SEB och Swedbank var de enda stora svenska bankerna som gick med i det svenska garantiprogrammet, och det är därför just med avseende på dessa två banker vanskligt att slå fast om det var ett höjt kapitaltäckningskrav eller garantiprogrammets villkor som eventuellt sänkte ett moral hazard-beteende. Den teori som säger att en bank på grund av ett fast kapitaltäckningskrav kan öka sitt risktagande genom att investera i mer riskfyllda tillgångar, för att kompensera för sänkt avkastning på grund av ökad kapitalbas, kan ha viss validitet i vår studie. Både Swedbank och SEB lånade ut som mest 2008, året efter Basel II:s införande. Främsta ökningen skedde i Baltikum och bankerna hade enligt vår egen riskanalys störst risk det året.

Den traditionella moral hazard-teorin som säger att banker bara håller så stor kapitaltäckning att de lagstiftade kraven åtföljs kan i vårt fall förkastas. Både Swedbank och SEB har efter Basel II visat en trend att höja sin kapitaltäckning och hålla en buffert ner till kravet, således är den generella kapitalbuffertsteorin istället valid på studien. Den nyare grenen av kapitalbuffertsteorin som menar att det råder en positiv korrelation mellan risktagande och kapitalhållning visar sig stämma väldigt bra på de undersökta bankerna. Vi kan dock inte urskilja något mönster som visar på att kapitalhållningen skulle ökas i riktning mot de riskvägda tillgångarna.

Kap 7-Slutsats

Studiens syfte var att undersöka och jämföra hur SEB och Swedbank arbetat med sina kreditrisker mellan 2005 och 2009, och dra paralleller till lagstiftning om kapitaltäckning och effekten av den senaste finanskrisen. I detta avslutande kapitel ger vi våra reflektioner av studien vi genomfört

I vår problemformulering frågade vi oss hur SEB:s och Swedbanks kreditrisk har förändrats mellan 2005 till 2009, en tid präglad av lågkonjunktur, lagstiftningsändringar och finansiell oro. Genom vår studie har vi kommit till en rad slutsatser som rör kreditrisken i dessa banker. Det är tydligt att den svenska marknaden inte drabbades lika hårt som den baltiska då finanskrisen kom. Dock borde varningsflaggorna visat att det i ett mycket tidigare skede än vad som skett varit dags att bromsa ner expansionen i Estland, Lettland och Litauen. Intressant är att utlåningen var som högst för både Swedbank och SEB i tider där den finansiella krisen var som mest påtaglig. Det är alltså under sådana förhållanden som bankerna lånar ut som mest. Borde det inte vara tvärtom? Med en sådan tilltagen utlåning under oroliga tider råder det inga tvivel om att både SEB och Swedbank gjorde varsin giftig cocktail som senare kom att påverka båda bankernas verksamhet.

Med krav om kapitaltäckning vill lagstiftarna begränsa de negativa effekter som skulle kunna uppenbara sig ifall en finanskris uppstår. Det verkar som att varje finansiell kris har tvingat fram hårdare lagstiftning för att skydda samhället mot bankernas risktagande och eventuella konkurser. Den gångna krisen väcker frågor kring när banker ska börja ta sitt ansvar, om banksystemet som det ser ut idag är hållbart eller om det ska krävs strängare regelverk. Basel II infördes under 2007 i syfte att reglera och reducera bankernas risktagande. Under arbetets gång har vi inte kunnat urskilja att Basel II har haft någon nämnvärd effekt. Då implementeringen skedde nära inpå krisen är det svårt att avgöra dess faktiska påverkan på bankernas risk. I dagsläget är ett nytt Basel-reglemente under utformning, Basel III. Det har dock höjts röster för ett ännu striktare system. Auktoriteter inom finansvärlden och forskare menar att bankerna inte borde få agera hur som helst och att banker i framtiden endast skall fungera som mellanhänder, och därmed inte kunna ta någon som helst risk med lånade pengar. Ett tillsynes radikalt förslag, men få kan hävda att en förändring inte skulle vara på sin plats.

Moral hazard är ett begrepp som får betydelse i vårt fall. Bankerna har hand om våra pengar, men behöver inte bära någon risk för konkurs ifall saker går fel, med tanke på de garantier som finns uppställda. Vidare kan frågan ställas huruvida det finns ett samband mellan risktagande hos bankerna och statligt stöd. Vi ser ett visst moral hazard-beteende i och med SEB:s och Swedbanks aggressiva utlåning under 2008. När det kommer till moral hazard i aspekt av sänkt, eller precis på gränsen till lagligt hållt kapitaltäckning, ser vi inga samband till våra undersökta banker. Med det inte sagt att bankerna inte bedrivit genuin moral hazard på andra sätt. SEB:s och Swedbanks agerande gällande risk och kapitalhållning tycks istället sammanfalla bra med kapitalbuffertsteorin. Precis som teorin säger har de två bankerna positivt korrelerat sin risk och sin kapitalbas, genom en ökning av de båda faktorerna, där kapitaltäckningen i slutändan har höjts.

På den svenska marknaden kan vi i vår studie inte se att SEB och Swedbank tagit nämnvärt högre risk än motiverat. De svenska hushållens ekonomiska marginaler försämrades visserligen under en lång tid medan bolånen ökade, men återhämtade sig under slutet av mätperioden. Om en uppdelning skulle göras i de två marknaderna vi studerat, den svenska och den baltiska, kan den svenska ses som en riskdämpande marknad för bankerna, med hänsyn till den riskfyllda baltiska marknaden.

Utlåningen i Baltikum var starkt fokuserad på bolån och konsumtionslån. Ett land kan endast klara en negativ bytesbalans på egna medel under en väldigt begränsad period, sedan måste upplåning från utlandet täcka utgifterna. Det är ganska tydligt i vår fallstudie att det är just upplånade pengar utifrån som har täckt utgifterna för de stora bytesbalansunderskotten. Att låna pengar från utlandet är i sig inte en negativ sak. Många västländer, däribland Sverige, har kunnat bygga upp sin strukturella välfärd med just lånade pengar från utlandet. Den väsentliga skillnaden mellan upplåningen i Baltikum och Sveriges upplåning under industrialiseringsperioden 1850 – 1914, är att de lånade pengarna i Sverige gick till att öka investeringskvoten och införa ny teknologi, medan det i Baltikum har handlat om konsumtionslån och bolån. Bolånen kan i sig ses som ett led i en strukturell uppbyggnad, då de underlättar en urbanisering och tillgång till arbetskraft. Frågan är dock hur stor del av bolånen som hade den karaktären. Generellt har en allt för stor mängd av de lånade pengarna gått till privatpersoner, vilket skapat en bubbla byggd på för hög konsumtion. Varför skedde då denna sorts utlåning? Att uttyda av årsrapporter verkar det funnits bristande insikt om situationen i den baltiska regionen. Jämförelser görs i till exempel Swedbanks årsrapporter

mellan Baltikums belåningsgrad och övriga Europas, och även Nordens specifikt. Kortsiktiga avkastningsmål, där hänsyn till strukturell uppbackning av de lån som utgivits saknats, kan också betraktas som en förklaring.

Vem bär då ansvaret för den baltiska bubblan? Swedbank och SEB har haft tydliga kortsiktiga avkastningsmål i Baltikum med den aggressiva utlåningen. Strategin kan liknas vid en så kallad "hit and run", där utlåningen har växt så länge som det har varit praktiskt möjligt, tills allt kraschade och det var dags att skära ned och samla in spillrorna. Men bankerna, som Swedbank själv uttryckt det, "[] bedriver inte välgörenhet". De har på agendan att generera avkastning till aktieägarna. Frågan kan istället ställas varför inte de baltiska regeringarna ingrep? Signalerna fanns ju där att det snabba ekonomiska uppsvinget som regionen upplevde inte kunde vara hållbar. När denna fråga ställs bör det dock has i åtanke att dessa länder blev fria från kommunismen och Sovjetunionen så sent som 1991. Den längtan som fanns efter välfärd och lyx kan ha varit överväldigande även för de högsta makthavarna, och därmed försvårat för dem att bromsa ned utvecklingen. Det kan tänkas att det även rådde konkurrens mellan de baltiska länderna, och att beslutsfattare, som mycket troligt även de led av fartblindhet, inte velat försämra sin position.

I vårt arbete har vi kopplat teorier om kapitaltäckning och risktagande till det undersökta materialet. Det skulle även vara intressant att koppla någon teori om risktagande i en finansiell kris till studien. Andra teorier som skulle vara intressanta att titta på, eller utforma, är till exempel teorier om hur en bubbla skapas i en tillväxtekonomi, och hur lånade pengar bäst bör fördelas i höjningen av ett lands välfärd.

Kap 8-Källförteckning

8.1 Litteratur

Baesens, Bart & Gestel, Tony van, 2008. *Credit Risk Management - Basic Concepts: Financial Risk Components, Rating Analysis, Models, Economic and Regulatory Capital*; Oxford University Press

Bryman, Alan & Bell, Emma, 2005. *Företagsekonomiska forskningsmetoder*; (u.o); Liber.

Ingves, S & Lind, G, 1996. *Hanteringen av bankkrisen - sedd i efterhand*; Penning- och valutapolitik nr 1.

Jacobsen Dag Ingvar, 2009. *Vad, hur och varför: om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämne*; Studentlitteratur, Upplaga 1:7

Laurence J. Kotlikoff, 2010. *Jimmy Stewart is Dead – Ending the World's Ongoing Financial Plague with Limited Purpose Banking*; John Wiley and Sons

Lundahl, Ulf & Skärvad Per-Hugo, 2009. *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer*; (u.o); Studentlitteratur; 3:e uppl.

Reinecker Lotte, Jörgensen Peter Stray, 2002. *Att skriva en bra uppsats*; Liber, Upplaga 1

8.2 Vetenskapliga artiklar

Furlong, F. T. and M. C. Keeley. *Capital Regulation and Bank Risk-Taking: A Note*. Journal of Banking and Finance (1989). Nr 13; Sid 883, 891.

Kim . D., and A.M. Santomero. *Risk in Banking and Capital Regulation*. Journal of Finance (1988). Nr 43; Sid 1219 – 1233.

Koehn, M., and A.M. Santomero. *Regulation of Bank Capital and Portfolio Risk*. Journal of Finance (1980). Nr 35; Sid 1235, 1244

Merton, R. C. *An Analytic Derivation of the Cost of Deposit Insurance and Loan Guarantees*. Journal of Banking and Finance (1977). Nr 1; Sid 3-11

Psillaki, M; Tsolas, I.E.; Margaritis, D; *Evaluation of credit risk based on firm performance*; European Journal of Operational (2010). Nr 3; Sid 873-881.

Rochet, J.-C. *Capital Requirements and the Behaviour of Commercial Banks*. European Economic Review (1992). Nr 36; Sid 1137-1178.

Š; æ; Apina, Juta; Jakuš; Onoka, Ingrj; Da; *An assessment and management of credit risk in Baltic states banks*; Journal of Business Management (2009). Nr 2; Sid 93-101.

Sharpe, W.F. *Bank Capital Adequacy, Deposit Insurance and Security Values*. Journal of Financial and Quantitative Analysis (1978). Nr 13; Sid 701 – 718

8.3 Elektroniska källor

SEB:s årsredovisningar; Hämtade vid ett flertal tillfällen under uppsatsperioden.

<http://hugin.info/1208/R/1038655/168599.pdf> (2005)

<http://hugin.info/1208/R/1109654/200949.pdf> (2006)

<http://hugin.info/1208/R/1199524/244758.pdf> (2007)

<http://hugin.info/1208/R/1292283/292303.pdf> (2008)

<http://hugin.info/1208/R/1395369/352186.pdf> (2009)

Swedbanks årsredovisningar; Hämtade vid ett flertal tillfällen under uppsatsperioden.

http://www.swedbank.se/idc/groups/public/@i/@sbg/@gs/@com/documents/article/fm_289250.pdf (2005)

http://www.swedbank.se/idc/groups/public/@i/@sbg/@gs/@com/documents/article/fm_401049.pdf (2006)

http://www.swedbank.se/idc/groups/public/@i/@sbg/@gs/@com/documents/article/fm_562295.pdf (2007)

http://www.swedbank.se/idc/groups/public/@i/@sbg/@gs/@com/documents/article/fm_741551.pdf (2008)

http://www.swedbank.se/idc/groups/public/@i/@sbg/@gs/@com/documents/article/fm_942723.pdf (2009)

Bank for international settlement; *History of the Basel Committee and its Membership*;
Hämtad 2010-11-12

www.bis.org/bcbs/history.htm

Dagens Nyheter; *Swedbanks förlust större än väntat*; Hämtad 2010-11-28

<http://www.dn.se/ekonomi/swedbanks-forlust-storre-an-vantat-1.913310>

E24 Näringsliv; *Bankrally på børsen*; Hämtad 2011-01-05

http://www.e24.se/business/bank-och-finans/bankrally-pa-borsen_804541.e24

E24 Näringsliv; *Här sjunker huspriserna mest*; Hämtad 2010-11-11

http://www.e24.se/pengar24/bostad/huspris-scb-pris-villor-bostadsratter_1091509.e24

E24 Näringsliv; *Långt kvar innan alla vill in*; Hämtad 2011-01-05

http://www.e24.se/e24-special/finansskrisen/bankerna-skakar/langt-kvar-innan-alla-vill-in_901813.e24

E24 Näringsliv; *SEB ratar statens garantiprogram*; Hämtad 2011-01-05

http://www.e24.se/business/bank-och-finans/seb-ratar-statens-garantiprogram_1633383.e24

E24; *Skakigt på bomarknaderna*; Hämtad 2010-11-17

http://www.e24.se/pengar24/bostad/bostadsmarknaden/skakigt-pa-bomarknaderna_1920625.e24

E24 Näringsliv; *Så mycket kostar villan i din stad*; Hämtad 2011-01-05

http://www.e24.se/pengar24/bostad/sa-mycket-kostar-villan-i-din-stad_2502421.e24

Finanspolitiska rådet; *FI ser konsumentrisk i bolånen*; Hämtad 2010-12-11

<http://www.fi.se/Press/Pressmeddelanden/Listan/FI-ser-konsumentrisk-i-bolanen/>

Finanspolitiska rådet; *Kapitaltäckning*; Hämtad 2010-12-07

www.finanspolitiskaradet.se/.../18.../UTF-8SNSThoresta100916calmfors.ppt

Finansinspektionen; *Kapitaltäckning*; Hämtad 2010-10-28

<http://www.fi.se/Regler/Kapitaltackning/>

Finansinspektionen; *Grundläggande kapitalkrav inom Basel II*; Hämtad 2010-11-09

<http://www.fi.se/Regler/Kapitaltackning/Grundlaggande-kapitalkrav-pelare-1/>

Finansinspektionen; *Riskbedömning och tillsyn inom Basel II*; Hämtad 2010-11-10

<http://www.fi.se/Regler/Kapitaltackning/Riskbedomning-och-tillsyn-pelare-2/>

Finansinspektionen; *Informationskrav inom Basel II*; Hämtad 2010-11-10

<http://www.fi.se/Regler/Kapitaltackning/Informationskravbrpelare-3/>

Finansinspektionen; *Företagens interna kapitalutvärdering*; Hämtad 2010-11-15

http://www.fi.se/upload/20_Publicerat/30_Sagt_och_utrett/10_Rapporter/2005/Rapport2005_8.pdf

Finansinspektionen; *Företagens förberedelser inför nya kapitaltäckningsregler*; Hämtad 2010-11-17

http://www.fi.se/upload/30_Regler/50_Kapitaltackning/ICAAP_2006.pdf

Finansinspektionen; *Kapitaltäckning*; Hämtad 2010-11-17

<http://www.fi.se/Regler/Kapitaltackning/>

Finansinspektionen; *Risker i det finansiella systemet*; Hämtad 2010-12-10

http://www.fi.se/upload/43_Utredningar/20_Rapporter/2009/riskrapport2009_4.pdf

Finansinspektionen; *Ökade risker på bolånemarknaden*; Hämtad 2010-12-10

<http://www.fi.se/Press/Pressmeddelanden/Listan/Okade-risker-pa-bolanemarknaden/>

Google; *Arbetslöshetsprocent*; Hämtad 2010-12-09

http://www.google.com/publicdata?ds=z9a8a3sje0h8ii_&met=unemployment_rate&idim=eu_country:EE&dl=sv&hl=sv&q=arbetsl%C3%B6shet+estland#met=unemployment_rate&idim=eu_country:LV:EE:LT:SE

Investopedia; *What does Basel I mean?*; Hämtad 2010-11-02

http://www.investopedia.com/terms/b/basel_I.asp

Milne, A., and E. Whalley (2001). *Bank Capital Regulation and Incentives for Risk-Taking*; Hämtad 2010-11-15

<http://staff.city.ac.uk/~amilne/research/Rfs.pdf>

Property Wise Bulgaria; *The Baltic bubble that burst*; Hämtad 2010-11-15

http://www.propertywisebulgaria.com/article/the-baltic-bubble-that-burst/id_2480/catid_6

Riksbanken; *Krisen i Baltikum*; Hämtad 2010-12-10

http://www.riksbank.se/upload/Dokument_riksbank/Kat_publicerat/Tal/2010/tal_100202.pdf

Riksgälden; *Garantiprogrammet*; Hämtad 2011-01-05

https://www.riksgalden.se/templates/RGK_Templates/TwoColumnPage_17089.aspx

Statistiska Centralbyrån; *Fastighetsprisindex*; Hämtad 2010-11-11

http://www.scb.se/pages/tableAndChart_74164.aspx

SEB Group; *Välkommen till SEB*; Hämtad 2010-11-28

<http://www.sebgroup.com/pow/wcp/sebgroup.asp?website=TAB1&lang=se>

Swedish Bankers; *Faktablad om svensk bankmarknad*; Hämtad 2010-11-01

[http://www.swedishbankers.se/web/bfmm.nsf/lupGraphics/BROSCHYR%20BankeriSverige.pdf/\\$file/BROSCHYR%20BankeriSverige.pdf](http://www.swedishbankers.se/web/bfmm.nsf/lupGraphics/BROSCHYR%20BankeriSverige.pdf/$file/BROSCHYR%20BankeriSverige.pdf)

Swedbank; *Fakta om Swedbank*; Hämtad 2010-11-28

<http://www.swedbank.se/om-swedbank/fakta-om-swedbank/bankens-historia/fran-sparbanker-till-swedbank/index.htm>

Swedbank; *Om Swedbank*; Hämtad 2010-11-28

<http://www.swedbank.se/om-swedbank/index.htm>

Swedbank; *Marknadsdata*; Hämtad 2010-12-20

<http://www.swedbank.se/om-swedbank/investor-relations/aktieagare/marknadsdata/index.htm>

Veckans Affärer; *Stor nyemission i Swedbank*; Hämtad 2010-11-05

<http://www.va.se/nyheter/2008/10/26/stor-nyemission-i-swedbank/17/12>